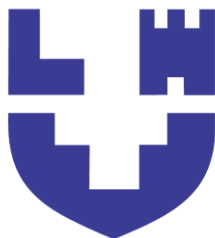

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

***СИСТЕМА НАДАННЯ
СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ***

Конспект лекцій

для здобувачів першого бакалаврського рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення»
галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
спеціальності І10 Соціальна робота і консультування
денної та заочної форм навчання

Луцьк 2025

УДК 364/364.4

С 40

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій ЛНТУ

Директор бібліотеки _____ Н. П. Поліщук

Рекомендовано до видання вченою радою факультету цифрових, освітніх та соціальних технологій ЛНТУ, протокол № __ від «__» _____ 2025 р.

Голова вченої ради факультету _____ Г.А. Герасимчук

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри соціогуманітарних технологій ЛНТУ, протокол № __ від «__» _____ 2025 року.

Завідувач кафедри соціогуманітарних технологій _____ О.М. Жук

Укладач: _____ Я.М. Мартинюк, кандидат історичних наук, доцент кафедри соціогуманітарних технологій ЛНТУ

Рецензент: _____ О.Ю. Сільвестрова, кандидат філософських наук, доцент кафедри соціогуманітарних технологій ЛНТУ

Відповідальний за випуск: _____ О.М. Жук, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри соціогуманітарних технологій ЛНТУ

Система надання соціальних послуг [Текст]: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення» галузі знань І С 40 Охорона здоров'я та соціальне забезпечення І10 Соціальна робота і консультування денної та заочної форм навчання / уклад. Я.М.Мартинюк. Луцьк : відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2025. 60 с.

Посібник вміщує конспективний матеріал лекційних занять з предмету, а також список рекомендованої літератури

ЗМІСТ

<i>Лекція 1.</i> ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОСЛУГИ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ	4
<i>Лекція 2.</i> НАДАВАЧІ ТА ОТРИМУВАЧІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	9
<i>Лекція 3.</i> ПОНЯТТЯ РЕЄСТРУ НАДАВАЧІВ ТА ОТРИМУВАЧІВ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	14
<i>Лекція 4.</i> ВЕДЕННЯ ВИПАДКУ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ТА ЇХ ОПЛАТА	19
<i>Лекція 5.</i> ВЕДЕННЯ ВИПАДКУ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ТА ЇХ ОПЛАТА	21
<i>Лекція 6.</i> МОНІТОРИНГ НАДАННЯ ТА ОЦІНКА ЯКОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	26
<i>Лекція 7.</i> РОЛЬ І ПОВНОВАЖЕННЯ ГРОМАД У НАДАННІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	32
<i>Лекція 8.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НА РІВНІ ГРОМАДИ	35
<i>Лекція 9.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	40
<i>Лекція 10.</i> ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ НЕДЕРЖАВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	46
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІ	56

Лекція 1

ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОСЛУГИ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Основною метою Закону № 2671 є вдосконалення чинного законодавства, в тому числі в частині адміністрування соціальних послуг, підвищення статусу соціальних працівників та інших фахівців, які надають соціальні послуги, забезпечення захисту прав осіб, які отримують соціальні послуги, розширення повноважень місцевих органів виконавчої влади та ОМС з питань організації надання соціальних послуг за місцем проживання осіб, які отримують такі послуги.

Закон № 2671 поширюється на громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які на законних підставах проживають або перебувають на території України, у тому числі на осіб, на яких поширюється дія Закону України 08.07.2011 № 3671-VI «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», і належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах.

Відповідно до Закону № 2671 *соціальні послуги* – дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сімей, які в них перебувають.

Акцентуємо увагу на тому, що помилково вважати соціальними послугами субсидію або допомогу при народженні дитини. Це зовсім інші соціальні механізми.

Соціальні послуги відповідно до терміну, викладеного в Законі № 2671, — це лише ті, які допомагають подолати або мінімізувати наслідки певних складних життєвих обставин.

Перелік таких послуг закріплено у ст. 16 Закону № 2671.

Так, соціальні послуги поділяються на послуги, спрямовані на:

соціальну профілактику	запобігання виникненню складних життєвих обставин та/або потраплянню особи/сім'ї в такі обставини
соціальну підтримку	сприяння подоланню особою/сім'єю складних життєвих обставин
соціальне обслуговування	мінімізацію для особи/сім'ї негативних наслідків складних життєвих обставин, підтримку їх життєдіяльності, соціального статусу та включення у громаду

За типами соціальні послуги поділяють на:

прості соціальні послуги, що не передбачають надання постійної або систематичної комплексної допомоги (інформування, консультування, посередництво, надання притулку, представництво інтересів тощо)

комплексні соціальні послуги, що передбачають узгоджені дії фахівців з надання постійної або систематичної комплексної допомоги (догляд, виховання, спільне проживання, соціальний супровід, кризове втручання, підтримане проживання, соціальна адаптація, соціальна інтеграція та реінтеграція тощо)

комплексні спеціалізовані соціальні послуги, що надаються певній категорії отримувачів соціальних послуг (ВІЛ-інфікованим особам, особам із залежністю від психотропних речовин, особам, які постраждали від торгівлі людьми, біженцям, особам із психічними розладами та іншим)

допоміжні соціальні послуги, що надаються у вигляді натуральної допомоги (продукти харчування, предмети і засоби особистої гігієни, санітарно-гігієнічні засоби для прибирання, засоби догляду, одяг, взуття та інші предмети першої необхідності, організація харчування, забезпечення паливом тощо) та технічних послуг (транспортні послуги, переклад жестовою мовою тощо)

Залежно від місця надання соціальні послуги поділяють на послуги, що надають:

за місцем проживання/перебування отримувача соціальних послуг (вдома);

у приміщенні надавача соціальних послуг: стаціонарно — в умовах цілодобового перебування (проживання) отримувача соціальної послуги із забезпеченням харчуванням та умовами для проживання; **напівстаціонарно** — протягом визначеного часу доби з умовами для нічного або денного перебування;

за місцем перебування отримувача соціальних послуг поза межами місця проживання та приміщення надавача соціальних послуг, у тому числі на вулиці.

Залежно від строку надання соціальні послуги поділяють на послуги, що надають:

екстрено (кризово)

невідкладно (протягом доби) у зв'язку з обставинами, що загрожують життю та/або здоров'ю отримувача соціальних

	послуг
постійно	не менше одного разу на місяць протягом більше одного року
тимчасово	не менше одного разу на місяць протягом до одного року
одноразово	

Увага! Перелік соціальних послуг, що надають відповідно до Закону № 2671, визначає класифікатор соціальних послуг, який затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

Одночасно Закон № 2671 виокремлює інший термін:

Базові соціальні послуги — соціальні послуги, надання яких отримувачам соціальних послуг відповідно до цього Закону забезпечується Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими органами міських рад міст обласного значення, а також виконавчими органами сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад, створених згідно із законом та перспективним планом формування територій громад і визнаних КМУ спроможними в порядку, встановленому законом.

Додамо, перелік базових послуг — перемога Закону № 2671. Тобто це той мінімальний набір послуг, які мають бути надані отримувачам соціальним послуг при наявності потреби. Умовно їх можна поділити на такі послуги:

- превентивні/профілактичні: консультування, інформування, соціальна профілактика;

- для осіб/сімей, що потрапили у складні життєві обставини: соціальний супровід, соціальна адаптація, соціальна інтеграція та реінтеграція, натуральна допомога, представництво інтересів, посередництво (медіація);

- для осіб з інвалідністю та похилого віку: підтримане проживання, догляд вдома, фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, порушення зору, переклад жестовою мовою;

- для дітей з інвалідністю: супровід під час інклюзивного навчання, денний догляд;

- кризові послуги: екстрене (кризове) втручання, надання притулку;

— для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: догляд та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних.

Визначення терміна «соціальні послуги» та їх видів є дуже узагальненим та розмитим, в ньому відсутня конкретика. Зокрема, відсутні конкретний перелік та умови надання соціальних послуг по кожному із визначених напрямів.

Крім того, не зовсім зрозумілі й строки надання таких послуг, хоча частково відповідь надає ст. 24 «Відмова та припинення надання соціальних послуг» Закону № 2671. Одночасно запропонована Законом № 2671 модель визначає окремо від соціальних послуг базові. Якщо виходити з визначення термінології, базові послуги мають надаватись в тому числі ОМС. І виникає доречне запитання про те, чи обмежуються їх повноваження саме цим переліком базових послуг?

Якщо зазирнути до тексту ст. 11 Закону № 2671, то ОМС мають визначати потреби населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах. Це збір, узагальнення та аналіз інформації про наявність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, про їхні потреби у соціальних послугах, на основі результатів яких приймаються управлінські рішення щодо організації надання таких послуг.

Окрім того, ст. 25 Закону № 2671 говорить, що визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах здійснюється на підставі, але не виключно:

- 1) соціально-демографічних даних про вразливі групи населення та осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- 2) результатів оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах;
- 3) інформації про надавачів соціальних послуг та їхні можливості.

Тепер повернемося до повноважень ОМС:

До повноважень <...> виконавчих органів міських рад міст обласного значення, рад об'єднаних територіальних громад належать: визначення потреб населення у соціальних послугах, інформування мешканців громади про їхній перелік, забезпечення їхнього фінансування; виявлення вразливих груп осіб/сімей; оцінювання потреб особи/сім'ї, надання базових соціальних послуг, надання інших соціальних послуг шляхом створення мережі надавачів соціальних послуг, залучення надавачів недержавного сектору; виконання місцевих програм в частині надання соціальних послуг; підвищення професійної компетентності/кваліфікації

працівників; забезпечення взаємодії надавачів соціальних послуг та інших інституцій, які надають допомогу вразливим групам населення; ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг; забезпечення підвищення компетентності та кваліфікації надавачів соціальних послуг; моніторинг, оцінка якості послуг, оприлюднення результату, контроль; забезпечення дотримання прав отримувачів послуг; інше.

Громада зобов'язана забезпечити на своєму рівні надання громадянам базових соціальних послуг.

Як бачимо, до повноважень ОМС належить надання лише базових соціальних послуг, а от інші соціальні послуги не входять до таких повноважень. В той же час зазначено, що ОМС має вжити заходів з надання інших соціальних послуг. Якщо проаналізувати, то Закон № 2671 визначає, як саме ОМС мають це зробити — шляхом створення мережі надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору та/або залучення надавачів соціальних послуг недержавного сектору (шляхом соціального замовлення, державно-приватного партнерства, конкурсу соціальних проєктів, соціальних програм тощо), та/або на умовах договору з уповноваженими органами. І якщо більш-менш із мережею комунального сектора буде зрозуміло, то залучення надавачів соціальних послуг недержавного сектору може стати проблемою. Звичайно, виникає питання про те, що робити, якщо виявлені потреби у деяких соціальних послугах в конкретній громаді так і не знайдуть відображення через неможливість їх надання. Додамо, що Конституція України гарантує кожному певний перелік прав, і соціальні послуги не є виключенням.

В той же час, поки що є незрозумілим механізм втілення в життя повноваження, яке передбачає вжиття заходів з надання інших соціальних послуг: хто саме має фінансувати перелік послуг, який не передбачений базовим пакетом, та на яких умовах. Також під знаком запитання залишаються важелі впливу на тих, хто має брати безпосередню участь в наданні таких «небазових» соціальних послуг. Побоймося, щоби пошук відповідей на ці запитання знову не ліг на плечі ОМС. Адже саме вони мають стояти на захисті інтересів своїх мешканців, у тому числі й тих, хто потребує конкретних видів соціальних послуг.

До речі, щодо регіональних програм, то в Законі також не визначено, які саме органи мають відповідати за їх прийняття та з яких джерел вони мають фінансуватись. На нашу думку, це загальмує «роботу» Закону № 2671 після його введення в дію, бо деякі норми так і залишаться на папері, оскільки відсутній механізм їх впровадження.

Сподіваємось, що ці питання зможуть зняти Порядок організації надання соціальних послуг та Порядок моніторингу надання соціальних

послуг та оцінки їх якості. Наведені документи має розробити КМУ, як це зазначено у Законі № 2671.

Лекція 2

НАДАВАЧІ ТА ОТРИМУВАЧІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Закон № 2671 встановлює єдині вимоги до надавачів соціальних послуг усіх форм власності: державних, комунальних і недержавних.

До надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору належать надавачі соціальних послуг, утворені органами, зазначеними у ч. 1 ст. 11 Закону № 2671, діяльність яких фінансується за рахунок коштів відповідного бюджету/бюджетів. Для ОМС це виконавчі органи міських рад міст обласного значення, рад об'єднаних територіальних громад.

Зазначимо, що Прикінцевими положеннями Закону № 2671 вносяться зміни до Закону України від 21.05.1997 № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні». Відповідно до них до відання виконавчих органів міських рад міст обласного значення та рад об'єднаних територіальних громад, крім повноважень, визначених п. «а» ч. 1 ст. 34, належить *забезпечення надання соціальних послуг* відповідно до закону.

Якщо більш конкретно, то до надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору належать:

установи/заклади надання соціальних послуг (стаціонарні, реабілітаційні, тимчасового перебування)

інші установи/заклади соціальної підтримки (обслуговування), у тому числі спеціалізовані служби підтримки осіб, постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі

З метою оптимізації та комплексного підходу до надання соціальних послуг можуть утворюватись комплексні установи/заклади надання соціальних послуг, структурні або відокремлені (територіальні) підрозділи яких надають різні соціальні послуги різним групам населення.

Увага! Керівника надавача соціальних послуг державного/комунального сектору призначають на посаду на конкурсній основі за контрактом. Положення про конкурсну комісію, умови та порядок проведення конкурсу має затвердити КМУ. Типове положення про установи/заклади, що надають соціальні послуги, також затверджує КМУ.

Додамо, що соціальні послуги можуть надаватись у центрах зайнятості, закладах охорони здоров'я, освіти, культури тощо.

До надавачів соціальних послуг недержавного сектору належать підприємства, установи, організації, громадські об'єднання, благодійні,

релігійні організації, фізичні особи – підприємці та фізичні особи, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до цього закону без здійснення підприємницької діяльності. Такі надавачі можуть бути залучені шляхом соціального замовлення, державно-приватного партнерства, конкурсу соціальних проектів, соціальних програм тощо.

Додамо, що забезпечення надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення здійснюється шляхом компенсації надавачам соціальних послуг вартості наданих ними соціальних послуг. Попри це, у Національній стратегії з реформування системи інституційного догляду і виховання дітей² є вимога щодо надання (діє з 2026-го) неурядовими організаціями не менше ніж 50 % соціальних послуг дітям і сім'ям з дітьми на замовлення органів виконавчої влади та ОМС.

² Далі за текстом — Стратегія.

Зауважимо: така Стратегія затверджена розпорядженням КМУ від 09.08.2017 № 526-р «Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу».

Додамо, що з огляду на коло надавачів надавачі соціальних послуг саме державного/комунального сектору завжди будуть у фаворі, аніж надавачі недержавного сектору. виправити ситуацію допоможе реалізація соціального замовлення на конкурсних засадах, яка зможе забезпечити абсолютну рівність надавачів послуг — державних, комунальних, приватних тощо.

Звичайно, це можливо тільки за умови автономізації комунальних закладів та надання рівних умов для всіх організацій незалежно від форми власності. Адже це дасть можливість повністю відповідати за свою фінансово-господарську діяльність, управляти доходами і витратами, бути зацікавленим у самостійній боротьбі за кількісне і якісне обслуговування клієнтів. Наразі цей механізм успішно функціонує у медичній галузі.

Сподіваємось, що визначені законодавством підходи з приводу вимог до надавачів соціальних послуг будуть такими, які не дозволять заробляти на проблемах тих, хто потребує якісних соціальних послуг.

До державних і комунальних соціальних установ і закладів належать:

- територіальні центри соціального обслуговування;
- центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- центри зайнятості;
- центри професійної, медичної та соціальної реабілітації осіб з інвалідністю;
- притулки для неповнолітніх;
- центри соціально-психологічної реабілітації

неповнолітніх;

- будинки нічного перебування бездомних громадян;
- центри обліку бездомних громадян; соціальні готелі;

центри соціальної адаптації, інші заклади.

До недержавних

належать підприємства, установи, організації, громадські об'єднання, благодійні, релігійні організації, фізичні особи – підприємці та фізичні особи, які надають соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності.

Визначено, що надавачі соціальних послуг недержавного сектора можуть бути залучені в роботу шляхом соціального замовлення, державно-приватного партнерства, конкурсу соціальних проєктів, соціальних програм тощо.

Вимоги до працівників надавачів соціальних послуг

Працівники надавачів соціальних послуг державного/комунального та недержавного секторів та фізичні особи, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до Закону № 2671 без здійснення підприємницької діяльності, забезпечують надання соціальних послуг на професійній основі відповідно до вимог Закону № 2671.

До працівників надавачів соціальних послуг державного/комунального та недержавного секторів належать фахівці та професіонали (соціальні працівники, фахівці із соціальної роботи, соціальні менеджери та інші) та соціальні робітники. Кваліфікаційні вимоги до працівників надавачів соціальних послуг, порядок атестації фахівців та професіоналів надавачів соціальних послуг визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

Увага! Підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців та професіоналів надавачів соціальних послуг здійснюють заклади освіти (у тому числі заклади післядипломної освіти), що мають відповідну ліцензію, видану в установленому порядку.

До підвищення кваліфікації зазначених фахівців та професіоналів можуть залучатись громадські об'єднання, міжнародні організації, благодійні, релігійні та неурядові організації, установи та організації, що мають досвід роботи з відповідними вразливими групами населення. Програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації таких осіб затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

У той же час підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації соціальних робітників здійснюють шляхом формального або неформального професійного навчання відповідно до законодавства.

Фізичні особи, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до Закону № 2671 без здійснення підприємницької діяльності, проходять підготовку та перепідготовку у порядку, визначеному КМУ.

Увага! Уповноважені органи у системі надання соціальних послуг **можуть проводити семінари, тренінги** тощо для працівників, які надають соціальні послуги, та фізичних осіб, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до Закону № 2671 без здійснення підприємницької діяльності.

Хочемо зазначити, що Закон № 2671 чомусь оминає своєю увагою фізичних осіб — підприємців, що належать до надавачів соціальних послуг. А відтак, до цієї категорії надавачів у документі відсутні чіткі та вичерпні вимоги.

Сподіваємось, вони будуть утілені у критеріях діяльності надавачів соціальних послуг, які має встановити КМУ, як того вимагає ст. 13 Закону № 2671.

Отримувачі соціальних послуг

Відповідно до ст. 1 Закону 2671 **отримувачі соціальних послуг** — особи/сім'ї, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, яким надають соціальні послуги.

Отримувач соціальних послуг має право на (ст. 12 Закону № 2671):

отримання соціальних послуг відповідно до умов та порядку їх надання, визначених законодавством про соціальні послуги та договором про надання соціальних послуг

повагу до честі і гідності, уважне та гуманне ставлення з боку суб'єктів системи надання соціальних послуг

отримання від суб'єктів системи надання соціальних послуг повної та вичерпної інформації про свої права, обов'язки, порядок і умови надання соціальних послуг у формі, доступній для сприйняття особами з будь-яким видом порушення здоров'я

індивідуальний підхід, що враховує потреби кожної особи/сім'ї
вільний вибір надавачів соціальних послуг
відмову від соціальних послуг, крім випадків обов'язкового надання соціальних послуг, визначених законом

конфіденційність інформації особистого характеру, що стала відома суб'єктам системи надання соціальних послуг під час реалізації Закону № 2671

доступ до інформації, що міститься в його особовій справі як отримувача соціальних послуг

повагу до приватного життя, на свободу думки та висловлювань захист своїх прав і законних інтересів, у тому числі в судовому порядку

отримання від надавачів соціальних послуг у письмовому вигляді обґрунтування відмови у наданні соціальних послуг

участь в оцінюванні його потреб у соціальних послугах спілкування зі своїми рідними, близькими та іншими особами одночасне одержання кількох соціальних послуг

інші права, передбачені законодавством про соціальні послуги

Реалізацію прав отримувачів соціальних послуг здійснюють з урахуванням необхідності забезпечення інтересів отримувачів соціальних послуг.

Отримувачі соціальних послуг, їхні законні представники *зобов'язані*:

1) надавати повну і достовірну інформацію, необхідну для визначення їхніх потреб у соціальних послугах, права на отримання соціальних послуг та визначення умов договору про надання соціальних послуг;

2) виконувати умови договору про надання соціальних послуг;

3) дотримуватися правил внутрішнього розпорядку роботи надавачів соціальних послуг;

4) своєчасно інформувати надавачів соціальних послуг про всі обставини, що впливають на надання або припинення надання соціальних послуг;

5) ставитися з повагою до надавачів соціальних послуг та їх працівників;

6) не перешкоджати наданню соціальних послуг, у тому числі іншим особам;

7) дбайливо ставитися до майна надавачів соціальних послуг, що використовується під час надання соціальних послуг.

Треба сказати, аналіз Закону № 2671 дає підстави говорити про відсутність в ньому важливої умови (якщо порівнювати його із законодавством у медичній сфері, в якій завдяки реформам передбачено, що гроші ходять за пацієнтом). У випадку надання соціальних послуг чомусь фінансується сам заклад, який буде надавати соцпослуги, а не конкретна особа, яка їх потребує.

Такий підхід вже використовувався в нашій країні та не привів до позитивного результату. Але, сподіваємось, низка документів, які мають бути прийняті найближчим часом та які передбачені Законом № 2671,

зможуть пояснити, чому був використаний саме такий підхід та чи дійсно він дасть очікувані результати.

Лекція 3.

ПОНЯТТЯ РЕЄСТРУ НАДАВАЧІВ ТА ОТРИМУВАЧІВ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг є складовою підсистемою Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (далі — ЄІССС).

Щоб надати соціальні послуги, треба виявити їх отримувачів, тобто тих, хто їх потребує. Потім перелік таких осіб необхідно десь обліковувати. Закон № 2671 говорить про Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг, який створюють для забезпечення:

- реалізації права особи/сім'ї на соціальні послуги;
- профілактики складних життєвих обставин;
- подолання складних життєвих обставин;
- мінімізації негативних наслідків складних життєвих обставин;
- обліку надавачів, отримувачів соціальних послуг та послуг, що їм надають;
- координації діяльності у системі надання соціальних послуг.

Реєстр складається з розділів про надавачів соціальних послуг, окремо — про фізичних осіб, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до Закону № 2671 без здійснення підприємницької діяльності, та про отримувачів соціальних послуг.

Для деяких надавачів внесення до Реєстру означає можливість працювати офіційно та претендувати на отримання фінансування за рахунок бюджетних коштів, зокрема через механізм соціального замовлення. Треба зазначити й таке.

Закон № 2671 визначає, що *суб'єктами системи надання соціальних послуг* є:

- 1) уповноважені органи у сфері надання соціальних послуг;
- 2) отримувачі соціальних послуг;
- 3) надавачі соціальних послуг;
- 4) об'єднання працівників системи надання соціальних послуг;
- 5) об'єднання надавачів соціальних послуг;
- 6) об'єднання отримувачів соціальних послуг.

Як бачимо, їх перелік завеликий, а Закон № 2671 не визначає механізмів співпраці. Тобто, лише методом спроб та помилок. А все це час.

Треба сказати, що до уповноважених органів системи надання соціальних послуг належать:

1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення;

2) Рада міністрів АР Крим, місцеві державні адміністрації;

3) виконавчі органи міських рад міст обласного значення, рад об'єднаних територіальних громад.

Постає запитання: яким чином ці органи мають співпрацювати між собою, якщо у них різні сфери впливу, особливо, якщо говорити про якісне надання соціальних послуг. У кожного з перелічених органів своя сфера впливу, й навряд чи вдасться швидко відточити дієвий механізм такої співпраці. Особливо це стосується місцевих держадміністрацій та ОМС.

До речі, Закон № 2671 не передбачає повноважень ОМС щодо оперативного контролю *якості* надання соцпослуг. До того ж, Закон № 2671 до повноважень районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих органів міських рад міст обласного значення, рад об'єднаних територіальних громад відносить, зокрема, координацію діяльності суб'єктів системи надання соціальних послуг *саме на місцевому рівні* (ст. 11 Закону № 2671). Тож виникає доречне запитання про те, хто саме з них має розпочати та контролювати таку координацію, яким чином зазначені органи мають виконувати цю норму.

В той же час можемо констатувати, що відповідальність за надання соціальних послуг лежить одразу на представниках трьох інстанцій – органах місцевої влади (райдержадміністраціях), ОМС та надавачах соціальних послуг (у розумінні Закону № 2671).

Отже, повертаючись до надавачів... Щоб бути у Реєстрі, надавачі мають відповідати критеріям діяльності, що встановлює КМУ. Зокрема:

- наявність статутних документів, цивільно-правових договорів (для фізичних осіб – підприємців);
- дотримання державних стандартів соціальних послуг;
- відповідний фаховий рівень працівників тощо.

Формування Реєстру здійснюють шляхом внесення до нього відповідної інформації уповноваженими органами системи надання соціальних послуг та надавачами соціальних послуг (крім фізичних осіб, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до Закону № 2671 без здійснення підприємницької діяльності).

Внесення відомостей до Реєстру здійснюють *протягом однієї доби з моменту настання відповідної події* (надходження звернення/повідомлення про надання соціальних послуг, здійснення оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах, прийняття рішення про надання / відмову у наданні соціальних послуг, надання соціальних послуг, у тому числі тих, що надаються одноразово, екстрено (кризово) тощо).

До розділу:

про надавачів соціальних послуг (крім фізичних осіб, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до Закону № 2671 без здійснення підприємницької діяльності) вносять такі відомості:

найменування (для фізичних осіб — підприємців — прізвище, ім'я, по батькові), у тому числі скорочене (за наявності)

ідентифікаційний код юридичної особи згідно з Єдиним державним реєстром підприємств і організацій України чи реєстраційний номер облікової картки платника податків фізичної особи — підприємця з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта)

організаційно-правова форма, вид громадського об'єднання, благодійної чи релігійної організації

місцезнаходження (для юридичної особи) та місце реєстрації місця проживання або місце фактичного проживання (для фізичної особи — підприємця), контактні телефони

перелік соціальних послуг, які має право надавати надавач соціальних послуг, їх зміст та обсяг, умови і порядок отримання

дата та результати здійснення уповноваженими органами контролю за дотриманням надавачем соціальних послуг вимог, встановлених законодавством про соціальні послуги

про надавачів соціальних послуг — фізичних осіб, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до Закону № 2671 без здійснення підприємницької діяльності, вносять

такі відомості:

прізвище, ім'я, по батькові

реєстраційний номер облікової картки платника податків згідно з Державним реєстром фізичних осіб — платників податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки

платника податків, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта)

число, місяць, рік народження

стать, громадянство

місце реєстрації місця проживання або місце фактичного проживання (перебування)

номер контактного телефону

місце (адреса) надання соціальних послуг з догляду, прізвище, ім'я, по батькові та реєстраційний номер облікової картки платника податків з Державного реєстру фізичних осіб — платників податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта) отримувача соціальних послуг

про отримувачів соціальних послуг вносять такі відомості:

прізвище, ім'я, по батькові

реєстраційний номер облікової картки платника податків згідно з Державним реєстром фізичних осіб — платників податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта)

число, місяць, рік народження

стать, громадянство

місце реєстрації місця проживання або місце фактичного проживання (перебування)

місце навчання та/або місце роботи

номер контактного телефону

дату звернення про надання соціальних послуг

дату та найменування юридичної особи, прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи, яка повідомила про особу/сім'ю, які перебувають у складних життєвих обставинах або в ситуаціях, що загрожують життю та здоров'ю особи/сім'ї. Згода на внесення персональних даних про фізичну особу, яка повідомила про особу/сім'ю, які перебувають у складних життєвих обставинах або в ситуаціях, що загрожують життю та здоров'ю особи/сім'ї, надається цією особою з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних»

відомості про уповноважений орган системи надання соціальних послуг та/або надавача соціальних послуг, який розглянув заяву/повідомлення про надання соціальних послуг

дату та результати здійснення оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах (чинники, що зумовили складні життєві обставини, короткий опис складних життєвих обставин, перелік та обсяг соціальних послуг, яких потребує особа)

дату прийняття рішення про надання / відмову у наданні соціальних послуг

підстави відмови у наданні соціальних послуг

відомості про надавачів соціальних послуг

дату укладення договору про надання соціальних послуг

місце (адресу) надання соціальних послуг

вичерпний перелік заходів з реалізації індивідуального плану надання

соціальних послуг

дату та результати здійснення моніторингу надання соціальних послуг, оцінку їх якості

Увага! Доступ до Реєстру надають:

працівникам надавача соціальних послуг, до посадових обов'язків яких належить внесення інформації до Реєстру, фізичним особам — підприємцям, які не використовують найману працю, — в частині внесення до Реєстру інформації, визначеної цим Законом, а також перегляду внесеної ними інформації

працівникам уповноважених органів системи надання соціальних послуг, до посадових обов'язків яких належить формування/реалізація державної політики у сфері надання соціальних послуг, — в частині внесення до Реєстру інформації, визначеної цим Законом, а також перегляду всієї інформації, що міститься в Реєстрі

Доступ зазначених працівників до Реєстру здійснюють з використанням електронного цифрового підпису, сумісного з програмним забезпеченням Реєстру.

Держателем Реєстру є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

Адміністратором Реєстру є державне підприємство, визначене центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення, яке належить до сфери його управління. Він здійснює заходи із створення, впровадження і супроводження програмного забезпечення Реєстру, відповідає за його технічне і технологічне забезпечення, збереження та

захист даних Реєстру, здійснює технічні і технологічні заходи з надання, блокування та анулювання доступу до Реєстру, організовує та проводить навчання щодо роботи з Реєстром.

Дані про отримувачів соціальних послуг зберігають у Реєстрі протягом трьох років після завершення отримання ними соціальних послуг, про надавачів соціальних послуг — фізичних осіб, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до Закону № 2671 без здійснення підприємницької діяльності, — протягом трьох років після завершення надання ними соціальних послуг, про інших надавачів соціальних послуг — протягом трьох років після припинення їхньої діяльності з надання соціальних послуг відповідно до закону.

Додамо, що Порядок формування, ведення та доступу до Реєстру затверджує КМУ, а держателем Реєстру є Мінсоцполітики.

Сукупність відомостей про фізичних осіб (персональні дані), що містяться в Реєстрі, є **інформацією з обмеженим доступом**. Оброблення таких відомостей здійснюють з дотриманням вимог Закону України від 01.06.2010 № 2297-VI «Про захист персональних даних».

Інформацію з Реєстру використовують з додержанням вимог законів України від 02.10.1992 № 2657-XII «Про інформацію» та від 01.06.2010 № 2297-VI «Про захист персональних даних» виключно для потреб, визначених законодавством про соціальні послуги.

Тобто, для отримувачів соціальних послуг наявність Реєстру стане гарантією збереження історії отримання соціальних послуг, що дозволить, наприклад, при зміні місця проживання, відповідним органам більш ефективно приймати рішення щодо подолання чи мінімізації негативних наслідків складних життєвих обставин.

Увага! Відомості про отримувачів соціальних послуг до Реєстру вносять безпосередньо надавачі.

Лекція 4.

ОЦІНЮВАННЯ ПОТРЕБ У СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГАХ

Оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах здійснюють шляхом аналізу документів, фактів та інформації. Всі ці дані збирають під час спілкування з особою/сім'єю та їхнім найближчим оточенням, а також отримують від юридичних та фізичних осіб у встановленому порядку (ст. 20 Закону № 2671).

Таке оцінювання здійснює фахівець із соціальної роботи, соціальний працівник, соціальний менеджер. У разі необхідності до оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах залучають

медичних, педагогічних працівників, психологів, реабілітологів, ерготерапевтів та інших фахівців.

Оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах здійснюють протягом 5 робочих днів з дня одержання заяви, звернення, повідомлення про надання соціальних послуг.

Порядок оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

Не зрозуміло лише, хто буде контролювати оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах та чи правильно його будуть проводити надавачі соціальних послуг недержавного сектору. Ринок соціальних послуг в Україні лише починає своє формування. Відтак, з'являється велика кількість тих, хто захоче такі послуги надавати. І виникає цілком справедливе запитання про те, чи є у них відповідний досвід та відгуки, у тому числі у проведенні подібного оцінювання.

Прийняття рішення щодо надання соціальних послуг

Рішення про надання чи відмову у наданні соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів приймає структурний підрозділ з питань соціального захисту населення уповноважених органів системи надання соціальних послуг (ст. 21 Закону № 2671).

Рішення про надання чи відмову у наданні соціальних послуг надавачами соціальних послуг недержавного сектору приймає відповідний надавач.

Це роблять протягом 10 робочих днів з дня одержання заяви, звернення, повідомлення про надання соціальних послуг за результатами оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах.

Увага! Рішення про надання чи відмову у наданні соціальних послуг екстрено (кризово) приймають невідкладно, не пізніше однієї доби з моменту одержання відповідної заяви, звернення, повідомлення. Треба сказати, що «екстрені» соціальні послуги надають лише у разі наявності загрози життю чи здоров'ю особи. Її підтвердженням їх надання повнолітній особі є акт про надання соціальних послуг, що містить відомості про отримувача та надавача таких послуг, надані соціальні послуги, строки, дати їх надання. Якщо це дитина — акт проведення оцінки рівня безпеки дитини, форму якого затверджує КМУ.

Заявнику видають або надсилають таке рішення не пізніше трьох робочих днів після його прийняття. У рішенні про надання соціальних послуг обов'язково зазначають результати оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах та надавача соціальних послуг.

Додамо, що рішення про відмову у наданні соціальних послуг *має бути вмотивованим* й може бути оскаржено у судовому порядку.

Рішення про *обов'язкове* надання соціальних послуг (проходження індивідуальних корекційних програм) приймається стосовно: батьків, які не виконують батьківських обов'язків, осіб, які вчинили насильство за ознакою статі, домашнє насильство чи жорстоке поводження з дітьми, осіб, до яких застосовуються заходи пробації відповідно до закону, осіб, яких судом направлено на проходження програми для кривдників, інших випадках, передбачених законом.

Лекція 5. (3 год.)

ВЕДЕННЯ ВИПАДКУ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ТА ЇХ ОПЛАТА

Надання соціальних послуг здійснюють шляхом *ведення випадку*, що включає такі етапи:

- 1) аналіз заяви/звернення про надання соціальних послуг, повідомлення про осіб/сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах або в ситуаціях, що загрожують життю чи здоров'ю особи;
- 2) оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах;
- 3) прийняття рішення про надання соціальних послуг з урахуванням індивідуальних потреб особи/сім'ї;
- 4) розроблення індивідуального плану надання соціальних послуг;
- 5) укладення договору про надання соціальних послуг;
- 6) виконання договору про надання соціальних послуг та індивідуального плану надання соціальних послуг;
- 7) здійснення моніторингу надання соціальних послуг та оцінки їх якості.

Ведення випадку не застосовується у разі надання соціальних послуг одноразово, екстрено (кризово).

Підставою для розгляду питання надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів є подання до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчого органу міської ради міст обласного значення, ради об'єднаної територіальної громади за місцем проживання/перебування особи:

заяви особи або її законного представника про надання соціальних послуг

звернення, повідомлення інших осіб в інтересах осіб/сімей, які потребують

У разі звернення особи або її законного представника безпосередньо до надавача соціальних послуг такий надавач зобов'язаний надати їм допомогу в поданні заяви про надання соціальних послуг до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчого органу міської ради міст обласного значення, ради об'єднаної територіальної громади не пізніше наступного робочого дня.

Підставою для розгляду питання про надання соціальних послуг надавачами соціальних послуг недержавного сектору (крім соціальних послуг, що надаються за рахунок бюджетних коштів) є подані їм заява, звернення, повідомлення про надання соціальних послуг, передбачені ч. 1 ст. 19 Закону № 2671.

У разі виявлення особи, яка за станом здоров'я не спроможна самостійно прийняти рішення про необхідність надання їй соціальних послуг, заяву про надання соціальних послуг зобов'язані подати законний представник такої особи, орган опіки та піклування або структурний підрозділ з питань соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчого органу міської ради міст обласного значення, ради об'єднаної територіальної громади.

Увага! Порядок подання заяви, звернення, повідомлення про надання соціальних послуг визначається Порядком організації надання соціальних послуг.

Договір про надання соціальних послуг укладаються в письмовій формі між надавачем та отримувачем соціальних послуг чи його законним представником.

Типовий договір про надання соціальних послуг затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

Істотними умовами договору про надання соціальних послуг є назва соціальних послуг, умови їх надання та вартість, права, обов'язки та відповідальність сторін, строк дії договору та інші умови, які сторони визнають істотними.

Невід'ємною частиною договору про надання соціальних послуг є **індивідуальний план надання соціальних послуг.**

В індивідуальному плані надання соціальних послуг, крім заходів, передбачених у державному стандарті соціальних послуг, зазначаються інші заходи, які потрібно здійснити для надання таких послуг, а також відомості про необхідні ресурси, періодичність і строки здійснення заходів, відповідальні виконавці.

Надання соціальних послуг, що надаються одноразово, екстрено (кризово), здійснюється *без укладення договору*.

У разі, якщо надавач соціальних послуг надає особі одночасно кілька соціальних послуг, укладають один договір про надання соціальних послуг та складається один індивідуальний план надання соціальних послуг.

Продовження строку дії договору про надання соціальних послуг здійснюють за результатами оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах. Оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах здійснюють не менш як за 30 календарних днів до закінчення строку дії договору, якщо інше не передбачено таким договором.

Соціальні послуги надають отримувачам (ст. 28 Закону № 2671):

- 1) за рахунок бюджетних коштів;
- 2) з установленням диференційованої плати залежно від доходу отримувача соціальних послуг;
- 3) за рахунок отримувача соціальних послуг або третіх осіб.

Надавачі соціальних послуг державного та комунального секторів надають соціальні послуги:

за рахунок бюджетних коштів

незалежно від доходу отримувача соціальних послуг:

особам, які постраждали від торгівлі людьми та отримують соціальну допомогу відповідно до законодавства у сфері протидії торгівлі людьми,

особам, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі,

дітям з інвалідністю,

особам з інвалідністю I групи,

дітям-сиротам,

дітям, позбавленим батьківського піклування,

особам з їх числа віком до 23 років,

сім'ям опікунів, піклувальників, прийомним сім'ям, дитячим будинкам сімейного типу, сім'ям патронатних вихователів,

дітям, визначеним п. 5 ч. 6 ст. 13 Закону № 2671, — **всі соціальні послуги**

іншим категоріям осіб — **соціальні послуги з інформування, консультування, надання притулку, представництва інтересів, перекладу жестовою мовою, а також соціальні послуги, що надаються екстрено (кризово)**

отримувачам соціальних послуг, крім зазначених у пункті 1 цієї частини, середньомісячний сукупний дохід яких становить менше двох

прожиткових мінімумів для відповідної категорії осіб — **всі соціальні послуги**

З установленням диференційованої плати в порядку, визначеному КМУ, надають соціальні послуги отримувачам соціальних послуг, середньомісячний сукупний дохід яких перевищує два прожиткові мінімуми, але не перевищує чотири прожиткові мінімуми для відповідної категорії осіб.

За рахунок отримувача соціальних послуг або третіх осіб надають соціальні послуги:

отримувачам соціальних послуг, середньомісячний сукупний дохід яких перевищує чотири прожиткові мінімуми для відповідної категорії осіб

понад обсяги, визначені державним стандартом соціальних послуг

Середньомісячний сукупний дохід отримувача соціальних послуг для визначення права на отримання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів або з установами диференційованої плати визначається за попередні шість місяців, що передують місяцю звернення за наданням соціальних послуг, та обчислюється шляхом ділення середньомісячного сукупного доходу його сім'ї на кількість членів сім'ї, які включаються до її складу.

Методика обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

Увага! У разі залучення до надання соціальних послуг надавачів соціальних послуг недержавного сектору (шляхом соціального замовлення, державно-приватного партнерства, конкурсу соціальних проєктів, соціальних програм тощо) оплата соціальних послуг, що надаються за рахунок бюджетних коштів, у тому числі з установами диференційованої плати, здійснюється шляхом компенсації надавачам вартості таких послуг.

Уповноважені органи системи надання соціальних послуг, визначені пунктами 2 і 3 ч. 1 ст. 11 Закону № 2671, мають право приймати рішення про надання за рахунок бюджетних коштів інших соціальних послуг та/або іншим категоріям осіб, ніж передбачені ч. 2 ст. 28 вказаного Закону.

Рішення про звільнення отримувача соціальних послуг від плати за соціальні послуги, що надаються надавачами соціальних послуг недержавного сектору, приймається такими надавачами самостійно.

Розмір плати за соціальні послуги визначає надавач соціальних послуг залежно від змісту та обсягу послуг, що надаються.

Порядок регулювання тарифів на соціальні послуги затверджується КМУ.

Отже, будемо спостерігати за прийняттям документів, які передбачені Законом № 2671

Соціальне замовлення

Надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення здійснюють за рахунок бюджетних коштів. Їх надають шляхом соціального замовлення відповідно до державного стандарту соціальних послуг.

Залучення надавачів соціальних послуг до надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення здійснюють через оголошення уповноваженими органами системи надання соціальних послуг, визначеними пунктами 2 і 3 ч. 1 ст. 11 Закону № 2671, конкурсу на надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів.

Рішення про проведення конкурсу на надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів приймається не пізніше 1 березня відповідного бюджетного періоду або не пізніше 30 календарних днів після внесення змін до відповідного бюджету.

Забезпечення надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення здійснюють шляхом компенсації надавачам соціальних послуг вартості наданих ними соціальних послуг.

Порядок надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення та компенсації надавачам вартості соціальних послуг затверджує КМУ. Форми відповідних документів та інструкція з їх заповнення затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

Лекція 6.

МОНІТОРИНГ НАДАННЯ ТА ОЦІНКА ЯКОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Моніторинг надання та оцінка якості соціальних послуг

Відповідно до **статті 11** Закону України “Про соціальні послуги” Кабінет Міністрів України **постановив** затвердити **Порядок проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг (1 червня 2020 р.)**. Цей Порядок визначає процедуру проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг, запроваджує єдиний підхід до збору, оброблення, узагальнення інформації про

проведення зазначених моніторингу та оцінки в системі надання соціальних послуг.

Суб'єктами моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг є:

- Нацсоцслужба;
- Рада міністрів Автономної Республіки Крим,
- структурні підрозділи з питань соціального захисту населення обласних держадміністрацій;
- виконавчий орган міської ради міста обласного значення, районної в місті (у разі її утворення) ради,
- виконавчий орган сільської, селищної, міської ради об'єднаної територіальної громади (далі - місцевий орган соціального захисту населення);
- об'єднання надавачів соціальних послуг;
- надавачі соціальних послуг незалежно від форми власності (крім надавачів соціальних послуг, що надають такі послуги на непрофесійній основі).

Основні завдання моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг:

- 1) визначення кількості осіб в адміністративно-територіальній одиниці, які потребують соціальних послуг;
- 2) визначення кількості надавачів соціальних послуг та їх потужностей;
- 3) забезпечення жителів адміністративно-територіальної одиниці якісними соціальними послугами, що відповідають їх потребам;
- 4) підготовка звітів про надання соціальних послуг;
- 5) планування роботи з розвитку системи надання соціальних послуг;
- 6) розвиток ринку соціальних послуг відповідно до реальних потреб отримувачів таких послуг;
- 7) проведення аналізу виконання норм законодавства з надання соціальних послуг, дотримання державних стандартів надання соціальних послуг;
- 8) розроблення пропозицій щодо формування державної політики у сфері надання соціальних послуг.

Звітність про проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг (статистичні, адміністративні, оперативні звіти) формується в електронний документ, що надсилається на електронну адресу суб'єкта моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг у визначені Порядком строки. Моніторинг надання соціальних послуг та оцінка їх якості проводяться за методикою, затвердженою Мінсоцполітики.

Проведення моніторингу надання соціальних послуг

Моніторинг надання соціальних послуг передбачає збір та оброблення інформації про надання соціальних послуг, проведення аналізу узагальненої інформації та планування роботи з розвитку системи надання соціальних послуг.

Інформація про надання соціальних послуг складається із статистичних, адміністративних, оперативних даних про потреби жителів адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах, про діяльність надавачів соціальних послуг та їх кількість.

Збір даних моніторингу проводиться один раз на рік або щокварталу (щомісяця) відповідно до законодавства у сфері надання соціальних послуг, оперативних даних - за потреби.

Під час проведення моніторингу надання соціальних послуг враховуються результати оцінки якості соціальних послуг, опитувань жителів адміністративно-територіальної одиниці щодо надання соціальних послуг, національних досліджень (за наявності), контролю за додержанням вимог [Закону України](#) “Про соціальні послуги”.

Опитування жителів адміністративно-територіальної одиниці проводиться регіональними органами соціального захисту населення за встановленою формою за допомогою засобів зв'язку, інформаційних, телекомунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних систем або під час особистого прийому в приміщенні органу соціального захисту населення, безпосередньо за місцем проживання/перебування особи за її попередньою згодою.

Результати опитування оприлюднюються в офіційних друкованих виданнях, на офіційному веб-сайті, на єдиному державному веб-порталі відкритих даних, на інформаційних стендах регіонального органу соціального захисту населення або в будь-який інший спосіб.

Етапи проведення моніторингу надання соціальних послуг

- 1) проведення аналізу інформації про надання соціальних послуг;
- 2) проведення аналізу системи надання соціальних послуг з урахуванням потреб жителів адміністративно-територіальної одиниці громади у соціальних послугах;
- 3) розроблення показників моніторингу надання соціальних послуг, згідно з формою, затвердженою Мінсоцполітики;
- 4) визначення пріоритетних результатів діяльності у сфері надання соціальних послуг з урахуванням відповідності соціальних послуг визначеним потребам у соціальних послугах адміністративно-територіальної одиниці та плану пріоритетних дій Уряду;
- 5) планування розвитку системи надання соціальних послуг.

**Під час проведення моніторингу надання соціальних послуг
використовуються дані щодо:**

- діяльності надавачів соціальних послуг (їх кількість, типи, потужність тощо);
- потреб жителів адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах;
- причин виникнення (зміни) потреб жителів адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах;
- динаміки потреби адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах за видами порівняно з попереднім звітним періодом;
- фактичної кількості наданих соціальних послуг за звітний період;
- людських та бюджетних ресурсів, залучених для надання соціальних послуг;
- соціальних груп, які отримують соціальні послуги;
- програмного планування надання соціальних послуг і щодо місцевих програм проведення соціальної роботи та надання соціальних послуг;
- соціально-економічного розвитку регіонів;
- цільового витрачання бюджетних коштів.

Надавачі соціальних послуг:

- проводять облік та аналіз, у тому числі порівняльний, показників діяльності з надання соціальних послуг;
- подають в електронному вигляді щороку до 1 лютого місцевим органам соціального захисту населення дані обліку та результати аналізу показників діяльності з надання соціальних послуг.

Місцеві органи соціального захисту населення:

- проводять збір та узагальнення даних, поданих надавачами соціальних послуг, їх порівняльний аналіз;
- подають в електронному вигляді щороку до 1 березня регіональним органам соціального захисту населення узагальнені дані моніторингу надання соціальних послуг та аналітичну записку, в якій зазначається інформація про зміни.

Регіональні органи соціального захисту населення:

- проводять збір даних моніторингу надання соціальних послуг, що надаються на рівні адміністративно-територіальної одиниці, та діяльності надавачів соціальних послуг, що функціонують на регіональному рівні;
- узагальнюють дані моніторингу надання соціальних послуг і проводять їх порівняльний аналіз, у тому числі з урахуванням визначених потреб жителів адміністративно-територіальної одиниці в соціальних послугах;
- подають в електронному вигляді щороку до 1 квітня узагальнені дані моніторингу надання соціальних послуг та аналітичну записку Нацсоцслужбі.

Нацсоцслужба подає в електронному вигляді Мінсоцполітики узагальнений звіт за результатами аналізу моніторингу надання соціальних послуг, який містить зведені таблиці, графіки, а також аналітичну записку та структуровані пропозиції щодо вдосконалення законодавства у сфері надання соціальних послуг та вдосконалення показників моніторингу.

Результати моніторингу надання соціальних послуг та їх результати порівняльного аналізу розміщуються на офіційних веб-сайтах суб'єктів моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг.

Оцінка якості соціальних послуг

Оцінка якості соціальних послуг проводиться шляхом вжиття комплексу заходів, спрямованих на встановлення рівня відповідності наданих соціальних послуг затвердженим державним стандартам соціальних послуг.

Етапи проведення оцінки якості соціальних послуг

- 1) планування та проведення оцінки якості соціальних послуг;
- 2) проведення аналізу результатів оцінки якості соціальних послуг;
- 3) розміщення результатів проведеної оцінки якості соціальних послуг в офіційних друкованих виданнях, на офіційному веб-сайті, на єдиному державному веб-порталі відкритих даних, на інформаційних стендах надавача соціальних послуг або в будь-який інший спосіб;
- 4) розроблення заходів, спрямованих на підвищення якості надання соціальних послуг;
- 5) моніторинг здійснення заходів, спрямованих на підвищення якості надання соціальних послуг.

Суб'єкти моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг інформують про перелік соціальних послуг, якими можуть скористатися жителі адміністративно-територіальної одиниці, їх зміст і порядок надання у формі, доступній для сприйняття особами з будь-яким видом порушення здоров'я.

Методи оцінки якості соціальних послуг:

- 1) опитування отримувачів соціальних послуг або їх законних представників;
- 2) спостереження за процесом надання соціальних послуг;
- 3) бесіди / співбесіди з персоналом надавача соціальних послуг;
- 4) вивчення документації надавача соціальних послуг, іншої документації, у тому числі звернень отримувачів соціальних послуг.

Опитування отримувачів соціальних послуг проводиться надавачами соціальних послуг за допомогою засобів зв'язку, інформаційних, телекомунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних систем або під час особистого прийому в приміщенні органу соціального захисту

населення, безпосередньо за місцем проживання / перебування особи за її попередньою згодою, а також шляхом розсилання на адресу електронної пошти отримувачів соціальних послуг повідомлення з посиланням на офіційний веб-сайт Нацсоцслужби, де міститься анкета з питаннями щодо якості наданих соціальних послуг. Результати опитування отримувачів соціальних послуг узагальнюються та розміщуються на офіційному веб-сайті Нацсоцслужби.

Оцінка якості соціальних послуг може бути внутрішньою або зовнішньою.

Внутрішня оцінка якості соціальних послуг проводиться надавачем соціальних послуг один раз на рік не пізніше ніж 31 липня.

Метою проведення внутрішньої оцінки якості соціальних послуг є:

- удосконалення діяльності надавача соціальних послуг;
- підвищення рівня професійної компетенції персоналу надавача соціальних послуг;
- виявлення та обговорення проблем, що гальмують розвиток надання соціальних послуг;
- виявлення та виправлення недоліків надання соціальних послуг надавачем соціальних послуг;
- підвищення якості соціальних послуг.

Надавач соціальних послуг готує звіт за результатами проведення внутрішньої оцінки якості соціальних послуг та оприлюднює його на власному офіційному веб-сайті.

Зовнішня оцінка якості соціальних послуг проводиться засновником надавача соціальних послуг (крім надавача соціальних послуг недержавного сектору) або іншими органами на замовлення місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, об'єднання надавачів соціальних послуг, центральних органів виконавчої влади, у тому числі замовників соціальних послуг (далі - замовник оцінки), за рахунок коштів, передбачених у місцевому бюджеті, із залученням за згодою громадських об'єднань, що спеціалізуються на проведенні зовнішньої оцінки (далі - суб'єкти, що проводять зовнішню оцінку).

Зовнішня оцінка якості соціальних послуг проводиться один раз на рік до 30 червня, а в разі тимчасового надання соціальної послуги, що оцінюється, - не пізніше ніж через один місяць після закінчення надання такої соціальної послуги.

За результатами проведення зовнішньої оцінки якості соціальних послуг суб'єктами, що проводять зовнішню оцінку, складається звіт та подається в електронному вигляді замовнику оцінки.

Результати зовнішньої оцінки можуть бути оскаржені надавачем, отримувачем соціальних послуг, іншими суб'єктами моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг у 30-денний строк з дня їх оприлюднення шляхом подання ними відповідної заяви в електронному, паперовому вигляді (у випадках, передбачених законодавством) замовнику оцінки.

Остаточний звіт про проведення зовнішньої оцінки, який містить інформацію стосовно досягнень, недоліків та рекомендації щодо підвищення якості наданих соціальних послуг, організації роботи надавача соціальних послуг надсилається в електронному вигляді надавачу соціальних послуг.

Результати оцінки якості соціальних послуг, у тому числі остаточний звіт про проведення зовнішньої оцінки, доводяться до відома персоналу надавача соціальних послуг, отримувачів соціальних послуг, жителів адміністративно-територіальної одиниці, на території якої діє надавач соціальних послуг, шляхом розміщення в офіційних друкованих виданнях, на офіційному веб-сайті, на єдиному державному веб-порталі відкритих даних, інформаційних стендах або в будь-який інший спосіб.

За результатами оцінки якості соціальних послуг розробляються заходи з підвищення якості надання соціальних послуг, удосконалення діяльності надавачів соціальних послуг.

Узагальнення та проведення аналізу результатів внутрішньої та зовнішньої оцінки якості соціальних послуг проводиться:

- Нацсоцслужбою;
- регіональними органами соціального захисту населення;
- місцевими органами соціального захисту населення.

Місцеві органи соціального захисту населення:

- узагальнюють дані, подані надавачами соціальних послуг, і проводять їх порівняльний аналіз;
- не пізніше ніж через 90 днів після проведення оцінки якості соціальних послуг подають в електронному вигляді регіональним органам соціального захисту населення узагальнені дані оцінки якості соціальних послуг і аналітичну записку, де пояснюються зміни даних.

Регіональні органи соціального захисту населення:

- узагальнюють дані оцінки якості соціальних послуг, подані місцевими органами соціального захисту населення;
- подають в електронному вигляді Нацсоцслужбі узагальнені результати зовнішньої оцінки якості соціальних послуг.

Нацсоцслужба:

- готує загальний звіт про проведення оцінки надання соціальних послуг, пропозиції щодо коригування пріоритетних напрямів і завдань соціальної політики у сфері надання соціальних послуг;
- подає в електронному вигляді Мінсоцполітики узагальнений звіт про проведення оцінки надання соціальних послуг не пізніше ніж через 90 днів після надходження узагальнених результатів внутрішньої та зовнішньої оцінки якості соціальних послуг.

Результати узагальнення даних щодо оцінки якості соціальних послуг та порівняльного аналізу оприлюднюються суб'єктами моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг в офіційних друкованих виданнях, на офіційному веб-сайті, на єдиному державному веб-порталі відкритих даних, на інформаційних стендах або в будь-який інший спосіб.

Кожен надавач соціальних послуг на підставі результатів аналізу оцінки якості соціальних послуг корегує програми соціально-економічного розвитку та проводить роботу з удосконалення порядку надання соціальних послуг.

Узагальнений річний звіт про проведення оцінки якості соціальних послуг оприлюднюється на офіційному веб-сайті Мінсоцполітики не пізніше п'яти робочих днів з дня його затвердження.

Лекція 7.

РОЛЬ І ПОВНОВАЖЕННЯ ГРОМАД У НАДАННІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Внаслідок реформи децентралізації органам місцевого самоврядування (також — ОМС) було надано більше повноважень у сфері забезпечення добробуту своїх мешканців та доступу до послуг.

Так, децентралізація торкнулася сфери освіти, охорони здоров'я, а також сфери соціального захисту населення, зокрема надання соціальних послуг.

Згідно зі статтею 34 «Про місцеве самоврядування в Україні» у ОМС є власні та делеговані повноваження у сфері соціального захисту. Так, до **делегованих** (тобто таких, що виникають у результаті передачі ОМС своїх повноважень іншими органами державної влади) повноважень належать: вирішення, відповідно до законодавства, питань надання соціальних послуг особам та сім'ям з дітьми, які перебувають у СЖО; вирішення, відповідно до законодавства, питань про встановлення розмірів і порядку виплати/надання різноманітних компенсацій, пільг і виплат державної допомоги (як-от компенсацій і

пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; пільг і допомоги, пов'язаних з охороною материнства та дитинства; допомоги особам, які здійснюють догляд за самотніми громадянами, які потребують стороннього догляду тощо). Окрім цього, ОМС також *можуть* встановлювати за рахунок власних коштів і благодійних надходжень додаткові до встановлених законодавством гарантії щодо соціального захисту населення; вирішувати питання про надання за рахунок коштів місцевих бюджетів ритуальних послуг у зв'язку з похованням самотніх громадян, ветеранів війни та праці, а також інших категорій малозабезпечених громадян — ці та деякі інші повноваження визначаються як **власні (самоврядні)** повноваження громад. Згідно до п.4 цієї статті до відання виконавчих органів територіальних громад належить забезпечення надання соціальних послуг відповідно до закону.

Як зазначається у роз'ясненні Мінсоцполітики, для керівників ОМС «повноваження у сфері надання соціальних послуг передані територіальним громадам, щоб вони стали **максимально наближеними** до отримувачів цих послуг». Це втілення одного з наріжних принципів реформи децентралізації - принципу субсидіарності, ідея якого в тому, що якість публічних послуг буде тим вищою, чим більше вони наближені до споживача. Тому рішення щодо їх організації та фінансування мають прийматися на більш близькому до людини рівні громади.

Насамперед, згідно з чинним законодавством, виконавчі органи місцевого самоврядування у громаді зобов'язані забезпечити реалізацію права особи або сім'ї отримати ті базові соціальні послуги, яких вона потребує, максимально наближено до місця свого проживання або вдома.

Ст. 16 п. 6 Закону «Про соціальні послуги» передбачає такий перелік базових соціальних послуг: догляд вдома, денний догляд; підтримане проживання; соціальна адаптація; соціальна інтеграція та реінтеграція; надання притулку; екстрене (кризове) втручання; консультування; соціальний супровід; представництво інтересів; посередництво; соціальна профілактика; натуральна допомога; фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно- рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, порушення зору; переклад жестовою мовою; догляд та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних; супровід під час інклюзивного навчання; інформування; медіація.

Тобто, у громаді розвиненим та доступним має бути насамперед надання базових соціальних послуг відповідно до актуальних потреб населення, яке в ній проживає.

ОМС також відповідальні за координацію діяльності суб'єктів системи надання соціальних послуг на місцевому рівні та забезпечення взаємодії між надавачами соціальних послуг та органами, установами, закладами, фізичними особами- підприємцями, які в межах своєї компетенції надають на території громади допомогу вразливим групам населення та особам і сім'ям, які перебувають у СЖО, та/або здійснюють їх захист.

Вичерпний перелік повноважень ОМС у сфері організації надання соціальних послуг представлений у статті 11 Закону України «Про соціальні послуги». Відповідно до законодавства, для реалізації покладених на громади повноважень у сфері соціального захисту, зокрема з питань соціальних послуг, в ОМС має бути створений відповідний структурний підрозділ, який забезпечуватиме реалізацію національної політики у сфері соціального захисту та здійснюватиме управління у цій сфері на території громади. Це може бути департамент, управління або відділ — залежно від чисельності населення громади.

Наказ Мінсоцполітики від 30 грудня 2020 року №868 містить рекомендації з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення, включно з детальним переліком завдань, які вони можуть виконувати.

Окрім того, для забезпечення надання мешканцям базових соціальних послуг у громаді має функціонувати мережа надавачів соціальних послуг, що може включати як комунальних/державних надавачів, які можуть бути засновані ОМС, так і надавачів з недержавного сектору, що можуть бути залучені до надання соціальних послуг.

Основними трьома типами комунальних/державних надавачів соціальних послуг, які Мінсоцполітики рекомендувало створювати громадам, є ЦНСП або ЦСС та терцентри. При цьому ЦНСП рекомендовано створювати у громадах з населенням до 20 тисяч мешканців, тому найчастіше вони представлені у сільських громадах та невеликих селищних, а ЦСС та терцентри — у громадах з населенням більшим за 20 тисяч. Кількість ЦСС та терцентрів, які потрібно утворити в громаді, пропонується визначати залежно від чисельності мешканців.

Громади, які утворилися на території районних центрів, що були ліквідовані в процесі децентралізації, отримали у власність

комунальні заклади — надавачі соціальних послуг, які були у спільній власності громад ліквідованих районів. ЦНСП може утворюватися також шляхом реорганізації терцентру, ЦСС та інших закладів надання соціальних послуг.

Лекція 8

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НА РІВНІ ГРОМАДИ

Метою впровадження інтегрованої системи соціального захисту є створення належних умов для забезпечення соціального благополуччя мешканців територіальної громади, доступності соціальної підтримки, у тому числі і соціальних послуг.

Інтегрована модель системи соціального захисту населення може бути сформована шляхом об'єднання кадрових, матеріальних, фінансових, технологічних ресурсів громади для забезпечення доступності вразливих груп населення до соціальної підтримки, у тому числі соціальних послуг.

Шляхи здійснення інтеграції

- встановлення оптимальних зв'язків між самостійними, відносно ізольованими соціальними об'єктами
- подальше їх об'єднання у єдиній, цілісній системі

Впровадження інтегрованої моделі системи соціального захисту на рівні територіальної громади забезпечується у таких напрямках:

1. Створення структурних підрозділів у виконавчих комітетах територіальних громад, що мають повноваження на реалізацію функцій з управління системою надання соціальних послуг
2. Запровадження планування та програмно-цільового бюджетування, узгодження місцевих програм соціального захисту в т.ч. з надання соціальних послуг
3. Визначення і запровадження певних процесів, принципів, технологій, прийняття правил і процедур для організації надання соціальної підтримки, в т.ч. соц. послуг, з метою забезпечення їх доступності та ефективності.

Закон України «Про місцеве самоврядування України» (ст. 34) визначає повноваження органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

- Власні повноваження (встановлення за рахунок власних та благодійних коштів додаткових гарантій для соціального захисту

населення, організація будинків-інтернатів, побутового обслуговування, продаж товарів у спец магазинах чи відділах за соціально доступними цінами, а також організація безоплатного харчування

- Делеговані повноваження (зокрема, забезпечення соціальними послугами осіб та сімей з дітьми, які перебувають у СЖО)

Водночас із метою максимально ефективного виконання зазначених вище повноважень територіальним громадам рекомендується самостійно організувати соціальну роботу шляхом об'єднання зусиль і ресурсів усіх суб'єктів господарювання, які діють на території громади.

Для цього рекомендується виконувати такі завдання:

- управління закладами чи установами системи соціального захисту комунальної власності

- організація надання соціальних і реабілітаційних послуг

- організація та проведення соціальної роботи

- тимчасове влаштування дітей у сім'ї родичів, патронатні сім'ї, заклади соціального захисту дітей

- організація оздоровлення та відпочинку дітей

- організація заходів із профілактики бездомності та соціального захисту бездомних осіб, соціального патронажу осіб, звільнених з місць позбавлення волі

- робота щодо запобігання насильству в сім'ї, протидія торгівлі людьми

- розв'язанні питань стосовно встановлення опіки та піклування над повнолітніми недієздатними особами, або дієздатність яких обмежена

- надання внутрішньо переміщеним особам житлових приміщень у тимчасове користування

- організація роботи щодо соціального захисту дітей

- забезпечення утримання та виховання дітей сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування у патронатних сім'ях

- надання адміністративних послуг соціального характеру відповідно до законодавства

- здійснення контролю за дотриманням законодавства про працю

- повернення майна чи відшкодування його вартості депортованим особам.

Голова територіальної громади має вирішальну роль у формуванні політики територіальної громади у сфері соціального захисту. Також рекомендується визначити заступника голови територіальної громади з питань соціального розвитку громади, та покласти на нього персональну відповідальність за відсутність

організації чи неналежну організацію соціальних послуг мешканцям громади.

Старості як посадовій особі місцевого самоврядування рекомендується здійснювати комунікацію між владою та мешканцями старостинського округу, для ґрунтовного вивчення соціальних проблем мешканців територіальної громади, оперативного реагування на їх проблеми, координувати забезпечення потреб мешканців при розробці місцевих програм в т.ч. з надання соціальних послуг

У сфері соціального захисту населення рекомендується створити такі основні структурні підрозділи виконавчого комітету територіальної громади:

- 1. Служба у справах дітей**
- 2. Відділ соціального захисту**

Для міжгалузевої інтеграції та міжвідомчої взаємодії рекомендовано введення керівників цих структурних підрозділів до складу виконавчого комітету територіальної громади.

У невеликих громадах один підрозділ може відповідати за кілька напрямів діяльності (наприклад, відділ освіти, культури, молоді та спорту, відділ соціального захисту та охорони здоров'я тощо). Не рекомендується приєднувати до будь-якого підрозділу службу у справах дітей. Завдання та функції зазначених підрозділів викладено у Методичних рекомендаціях щодо організації та забезпечення діяльності об'єднаної територіальної громади у сфері соціального захисту населення та захисту прав дітей.

Центр надання адміністративних послуг створюється з метою надання адміністративних послуг, в тому числі з питань соціального захисту населення, згідно з Переліком адміністративних послуг органів виконавчої влади, які надаються через ЦНАП. У діяльності ЦНАП рекомендується застосовувати принцип «єдиного вікна», в т.ч. щодо надання адміністративних послуг соціального характеру, зокрема прийняття рішення про надання соціальних послуг.

У разі відсутності ЦНАП в громаді, надання адміністративних послуг соціального характеру запроваджується через відділ соціального захисту, або інший структурний підрозділ виконавчого комітету територіальної громади.

Рекомендації щодо організації розгляду звернень мешканців громади з питань соціального захисту, прийняття документів викладено у Методичних рекомендаціях №890...

Для безпосереднього надання соціальних послуг в територіальній громаді рекомендується створити:

- 1. Соціальну службу фахівців із соціальної роботи**

2. Центр надання соціальних послуг для різних груп/сімей, які перебувають у СЖО, або створити надавачів соціальних послуг для визначеної групи осіб.

Не рекомендується, щоб зазначені суб'єкти були структурними підрозділами виконавчого комітету територіальної громади. Наприклад, **службу фахівців можна створити як бюджетну установу**, яка буде підпорядковуватись відділу соціального захисту та виконувати соціальну роботу в територіальній громаді.

Рекомендована чисельність працівників Служби фахівців

- 1 соціальний менеджер для міського населення чисельністю до 30 тис. осіб, або сільського населення чисельністю до 3 тис. осіб;

- 1 фахівець із соціальної роботи на 1 тис. жителів у громадах із чисельністю населення до 5 тис. осіб

- 1 фахівець із соціальної роботи на 1,5 тис. жителів у громадах із чисельністю населення до 10 тис. осіб

- 1 фахівець із соціальної роботи на 2,5 тис. жителів у громадах із чисельністю населення понад 10 тис. осіб.

При визначенні необхідної кількості фахівців із соціальної роботи рекомендується також враховувати кількість старостинських округів в громаді.

У разі наявності на території територіальної громади Центру служб для сім'ї, дітей та молоді Службу фахівців можна створити на його базі шляхом реорганізації такого центру та перегляду його штатного розпису і функцій.

Якщо територіальна громада є мало чисельною, або у неї немає умов для створення служби фахівців, рекомендується ввести посаду соціального менеджера, фахівця із соціальної роботи в штат виконкому, а також залучити до виконання завдань, передбачених для служби фахівців, надавачів соціальних послуг недержавного сектору.

Центр соціальних послуг рекомендується створити як комунальний заклад, діяльність якого спрямовується та контролюється відділом соціального захисту. Центр соціальних послуг за своїм організаційно-правовим статусом може бути бюджетною установою або комунальним підприємством. Але рекомендується створювати центр як комунальне підприємство.

У центрі соціальних послуг можуть створюватись такі підрозділи, як відділення соціального обслуговування, відділення підтримки сім'ї та дитини, відділення реабілітації для дітей, людей з інвалідністю тощо.

Центр соціальних послуг може бути створено на базі діючих комунальних закладів, які надають соціальні послуги.

Штатний розпис центру соціальних послуг залежатиме від переліку соціальних послуг, що надаються та навантаження на працівників, які ці послуги надають.

Також територіальна громада може створювати інші заклади, які надаватимуть спеціалізовані соціальні послуги: малі групові будинки, центри соціальної підтримки сімей та дітей, центри раннього втручання, реабілітаційні центри, центри реінтеграції бездомних, центри паліативного догляду, центри соціально-психологічної реабілітації. У разі відсутності можливості створити заклади, які надаватимуть спеціалізовані послуги, надання таких послуг можна організувати в межах співпраці територіальних громад або через залучення надавачів недержавного сектору відповідно до законодавства.

Посади соціальних менеджерів, фахівців із соціальної роботи рекомендується передбачити в службі фахівців або відділі соціального захисту.

Завдання соціального менеджера

- Підготовка та подання пропозицій стосовно удосконалення місцевих програм надання соціальних послуг, покращення їх якості та ефективності
- Взаємодія з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, службою у справах дітей, підприємствами, установами, організаціями, профспілковими, громадськими, благодійними, релігійними організаціями
- Координація суб'єктів соціальної роботи та ведення випадків
- Виявлення осіб, сімей, які перебувають у СЖО
- Моніторинг надання соціальних послуг в громаді
- Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо соціальної роботи та послуг
- Надання таких соціальних послуг як представництво та медіація
- Проведення супервізії
- Виконання інших повноважень відповідно до законодавства.

Рекомендації соціального менеджера в межах його компетенції мають бути обов'язковими для розгляду керівництвом територіальної громади.

Завдання фахівця із соціальної роботи:

- Виявлення осіб, сімей, які перебувають у СЖО

- Оцінювання потреб сім'ї/особи
- Планування надання соціальної послуги або послуг, визначення методів соціальної роботи, інформування про можливість отримання інших видів соціальної підтримки та державної допомоги
- Надання соціальних послуг соціального супроводу, консультування, соціальної профілактики тощо
- Виконання інших повноважень у сфері соціальної роботи відповідно до законодавства.

Соціальний менеджер та фахівець із соціальної роботи закріплюються за певною територіальною одиницею. При цьому вони можуть мати віддалене робоче місце. Вони взаємодіють з іншими соціальними менеджерами та фахівцями із соціальної роботи як на своїй ділянці, так і на рівні громади.

З метою проведення заходів із захисту прав дітей, які потрапили в СЖО рекомендується визначити працівника служби у справах дітей громади.

Основне завдання системи соціального захисту – запобігання виникненню складних життєвих обставин особи, сім'ї, їх своєчасне виявлення.

Соціальний менеджер, фахівець із соціальної роботи відповідальні за виявлення дітей, осіб, сімей на початкових етапах їхньої вразливості та організувати надання соціальних послуг.

До виявлення СЖО можна залучати працівників закладів, установ, організацій інших галузей (працівники закладів освіти, охорони здоров'я, поштових відділень, дільничі поліцейські, працівники комунальних господарств). У разі створення міждисциплінарної команди та запровадження технології «ведення випадку» рекомендується, щоб соціальний менеджер або фахівець із соціальної роботи виконували обов'язки керівника цієї команди.

Лекція 9

ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У час повномасштабної війни росії проти України велика чисельність громадян потрапили у складні життєві обставини, зокрема стали біженцями, внутрішньо переміщеними особами (ВПО) або втратили роботу чи житло. Так, за інформацією Мінсоцполітики в Україні офіційно зареєстровано 4,9 мільйона осіб із числа ВПО.

Основним механізмом виведення громадян зі складних життєвих обставин (окрім грошової допомоги) є надання соціальних послуг.

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги», соціальні послуги – це дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сімей, які в них перебувають. Забезпечення надання основних, найбільш затребуваних соціальних послуг здійснюється органами місцевого самоврядування територіальних громад, а в місті Києві – міською або районними адміністраціями.

Водночас війна потребувала внесення змін до систем та процедур надання послуг. Тому Парламент та Уряд із початком повномасштабної війни вніс зміни до законодавства, що регулює організації надання соціальних послуг.

Особливості організації надання соціальних послуг під час війни

Відповідно до змін у Законі України «Про соціальні послуги», обласні, Київська міська, державні (військові) адміністрації отримали право визначати особливості порядку організації надання соціальних послуг на місцевому рівні. Це означає, що органи державної влади при організації надання соціальних послуг можуть керуватись не тільки постановою Кабміну від 01.06.2020 № 587. Ця постанова затверджує Порядок організації надання соціальних послуг, який є рекомендований до застосування органами місцевого самоврядування. Проте, введені особливості, враховуючи логіку законодавства, не можуть суперечити нормам постанови № 587 – лише доповнювати її.

Передача надавачам послуг права приймати рішення щодо надання послуг кризово/екстрено

Законом визначено, що у разі оголошення надзвичайного або воєнного стану для невідкладного надання соціальних послуг органи соціального захисту населення можуть надати право надавачам соціальних послуг державної/комунальної власності самостійно приймати рішення про надання послуг екстрено (кризово) особам/сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах через шкоду, завдану пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією.

Це означає, зокрема, що органи місцевого самоврядування можуть уповноважити свою комунальну установу, наприклад, територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) або центр соціальних служб, надавати соціальні послуги за спрощеною процедурою, тобто екстрено/кризово. Такі послуги надаються без рішення органу соцзахисту, без ведення випадку та безоплатно.

Щодо уповноваження надавача соціальних послуг: Закон визначає, що таке уповноваження здійснюється органом соцзахисту, фактично наказом керівника відповідного виконавчого органу ради. Але

необхідно пам'ятати, що положення про комунальних надавачів соціальних послуг затверджуються рішенням ради. Тому, якщо в положенні про центр соціальних служб чітко визначено, що вони надають соціальні послуги відповідно до рішення органу соціального захисту населення, то щоб уповноважити їх на спрощену процедуру надання соціальних послуг, необхідно вносити зміни до положення. А це неможливо зробити без рішення відповідної ради.

Щодо категорій громадян, яким надаються послуги екстрено/кризово: Закон визначає, що такі послуги можуть надаватись за спрощеною процедурою виключно особам/сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах через шкоду, завдану пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією. Але на практиці сьогодні будь-яке потрапляння у складні життєві обставини можна трактувати як спричинене війною. Отже, зазначена норма не встановлює жодних обмежень за категорійністю отримувачів соціальних послуг.

Особам, яким завдано шкоди пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією, усі соціальні послуги, незалежно від доходу отримувача соціальних послуг, надаються за рахунок бюджетних коштів. Тому, якщо було визначено, що особа потрапила у складні життєві обставини саме через війну, вона буде отримувати усі послуги безкоштовно, а не тільки ті, що надаються екстрено/кризово. На це потрібно звертати увагу.

Щодо ведення випадку: класична процедура надання соціальних послуг передбачає ведення випадку, тобто певну етапність:

- 1) аналіз заяви/звернення про надання соціальних послуг, повідомлення про осіб/сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах або в ситуаціях, що загрожують життю чи здоров'ю особи;
- 2) оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах;
- 3) прийняття рішення про надання соціальних послуг з урахуванням індивідуальних потреб особи/сім'ї;
- 4) розроблення індивідуального плану надання соціальних послуг;
- 5) укладення договору про надання соціальних послуг;
- 6) виконання договору про надання соціальних послуг та індивідуального плану надання соціальних послуг;
- 7) здійснення моніторингу надання соціальних послуг та оцінки їх якості.

У разі надання послуг екстрено/кризово «процедура» ведення випадку не застосовується. Звертаємо увагу лише на необхідність

налагодження взаємозв'язку між органами місцевого самоврядування та надавачами послуг – щоб влада знала, хто, кому і що надає.

Щодо підтвердження надання послуг екстрено\кризово: Законом визначено, що:

– підтвердженням надання соціальних послуг екстрено\кризово повнолітній особі є акт про надання соціальних послуг. Зазначений Акт затверджено наказом Мінсоцполітики від 18.04.2022 № 135;

– підтвердженням надання соціальних послуг екстрено\кризово дитині є акт проведення оцінки рівня безпеки дитини. Зазначений Акт затверджено постановою Кабміну від 01.06.2020 № 585.

Підтвердні акти про надання соціальних послуг надсилаються надавачами соціальних послуг до органу соцзахисту протягом одного місяця з дня надання соціальної послуги.

Щодо переліку соціальних послуг, які можуть надаватись екстрено\кризово: відповідно до законодавства, соціальні послуги, що надаються екстрено\кризово – це послуги, що надаються невідкладно (протягом доби) у зв'язку з обставинами, що загрожують життю та/або здоров'ю отримувача соціальних послуг. Законом визначено загальний перелік соціальних послуг, які можуть надаватись екстрено\кризово: консультування, надання притулку, догляд, підтримане проживання, короткотермінове проживання, натуральна допомога, транспортні послуги тощо. Тобто органи місцевого самоврядування можуть у своєму рішенні самостійно визначити, які послуги будуть надаватись за спрощеною процедурою.

Щодо безоплатності надання послуг: соціальні послуги можуть надаватись за рахунок бюджетних коштів з установами диференційованої плати, залежно від доходу отримувача соціальних послуг або за рахунок самого отримувача соціальних послуг чи третіх осіб. В той же час, усі соціальні послуги, що надаються екстрено\кризово, є безоплатними, тобто надаються за рахунок бюджетних коштів. Це стосується також надання дорогівартісних послуг, зокрема, підтриманого проживання чи стаціонарного догляду. Тому рекомендуємо органам місцевого самоврядування уповноважувати надавачів соціальних послуг самостійно приймати відповідні рішення з урахуванням спроможності місцевих бюджетів.

Фінансування соціальних послуг під час війни для ВПО

Законодавець визначив, що надані соціальні послуги під час дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях надавачами соціальних послуг державної/комунальної форми власності особам із числа ВПО за новим місцем їх проживання/перебування, які опинилися у складних життєвих обставинах через шкоду, завдану бойовими діями,

терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією, фінансуються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Ця норма повинна була в подальшому встановити механізм компенсації державою вартості надання соціальних послуг внутрішньо переміщеним особам.

На виконання цієї норми Кабмін затвердив постанову від 07.07.2022 № 784 «Деякі питання фінансування соціальних послуг під час дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях». Цією постановою визначено, що фінансування соціальних послуг здійснюється шляхом:

- компенсації окремих витрат, які є складовими наданих соціальних послуг, а саме витрат на оплату комунальних послуг, оплату праці за працевлаштування отримувачів соціальних послуг, облаштування місць для проживання отримувачів соціальних послуг, забезпечення їх продуктами харчування, одягом, взуттям, засобами гігієни, предметами першої необхідності;
- зарахування коштів допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам на рахунок закладу як компенсації за надані соціальні послуги;
- залучення коштів з інших джерел, не заборонених законодавством.

Щодо компенсації витрат на оплату комунальних послуг: така компенсація здійснюється відповідно до постанови Кабміну від 11.03.2022 № 261. Компенсація надається за спожиті комунальні послуги під час розміщення внутрішньо переміщених осіб у будівлях (приміщеннях) об'єктів державної, комунальної та приватної власності у період воєнного стану. Тобто, на практиці цю норму можна застосувати виключно при наданні соціальних послуг, які передбачають проживання, зокрема за підтримане проживання, стаціонарний догляд, паліативний догляд тощо.

Щодо компенсації витрат інших складових соціальних послуг: така компенсація надається відповідно до постанови Кабміну від 21.10.2022 № 1195. Вона передбачає компенсацію витрат на облаштування місць для отримувачів соціальних послуг, забезпечення їх продуктами, одягом, взуттям, засобами гігієни та предметами першої необхідності. Проте така компенсація здійснюється за рахунок коштів донорів та благодійників і в першу чергу держава спрямовує їх на надання грошової допомоги населенню. Тобто цей варіант також не є повністю життєздатним для органів місцевого самоврядування.

Щодо оплати праці за працевлаштування отримувачів соціальних послуг: законодавством передбачено можливість отримати компенсацію

витрат на оплату праці за працевлаштування ВПО згідно з постановою Кабміну від 20.03.2022 № 331. Хоч і постанова № 784 говорить про працевлаштування саме отримувачів соціальних послуг на окремі посади, постанова № 331 встановлює єдині рамки: установа, яка надає соціальні послуги та працевлаштувала внутрішньо переміщену особу, може отримати від держави два місяці по 6700 грн. Тобто цей механізм також не можна назвати повноцінною компенсацією за надані соціальні послуги.

Щодо зарахування коштів допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам на рахунок закладу як компенсації за надані соціальні послуги: тут законодавець має на увазі не якийсь новий механізм а лише, фактично, плату за надання соціальних послуг. Не забуваємо, що відповідно до Закону України «Про соціальні послуги», особам, яким завдано шкоди пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією, усі соціальні послуги, незалежно від доходу, надаються безоплатно. Прив'язка цієї норми до допомоги на проживання ВПО, яка надається відповідно до постанови Кабміну від 20 березня 2022 р. № 332, є суто формальною та впливає лише на дохід самої людини. Тому, ця норма не встановлює якісь нові механізми компенсації.

Інші способи отримання компенсації: у березні цього року Кабмін затвердив постанову від 07.03.2022 № 220, яка визначає механізм використання коштів, що надійшли Мінсоцполітики для гуманітарної допомоги українцям, постраждалим від російської агресії. Одним із напрямків використання таких коштів є оплата за надання (компенсація за надання) соціальних послуг: догляд стаціонарний, підтримане проживання, догляд та виховання в умовах, наближених до сімейних, денний догляд, соціальна адаптація, тимчасовий відпочинок для осіб, які здійснюють догляд за дітьми/особами з інвалідністю, соціальний супровід, супровід під час інклюзивного навчання, екстрене/кризове втручання, соціальна реабілітація, надання притулку. Кошти розподіляються Комісією, утвореною Мінсоцполітики, на основі пропозицій, поданих сільськими, селищними, міськими радами, їх виконавчими органами, військовими адміністраціями або Нацсоцслужбою.

Цей механізм є одним із небагатьох потенційно діючих, проте його ефективність під питанням, оскільки джерелами отримання цих коштів є, фактично, донори а не безпосередньо державний бюджет.

Загалом забезпечення громадян соціальними послугами і далі покладається на органи місцевого самоврядування. Держава, концентруючи витрачання ресурсів в основному на армію, не має спроможності або пріоритетності в підтримці громад забезпечувати

надання соціальних послуг. Проте органи місцевого самоврядування самостійно шукають джерела для цих цілей і намагаються забезпечити кожному потребуючому необхідну підтримку.

Лекція 10

ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ НЕДЕРЖАВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Одним зі шляхів забезпечення потреб населення громади у соціальних послугах, виявлених в рамках оцінювання, є залучення не лише існуючої у громаді мережі надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору, але й надавачів недержавного сектору, що є у громаді. Законодавчо передбачені такі механізми для залучення, якими можуть скористатися ОМС: закупівля послуг шляхом соціального замовлення; публічні закупівлі; конкурси проєктів та місцевих ініціатив в рамках громадського бюджетування («бюджети участі»); конкурси соціальних проєктів, соціальних програм; надання фінансової підтримки статутної діяльності громадських організацій, що провадять діяльність на території громади; державно-приватне партнерство; шляхом інших форм співпраці з недержавними установами, що передбачені чинним законодавством.

Важливо нагадати, що скористатися одним (чи кількома) з цих механізмів можна лише за умови, якщо це передбачено відповідною місцевою цільовою програмою.

Соціальне замовлення наразі є основним механізмом залучення недержавних надавачів соціальних послуг, який передбачає безпосередню їх закупівлю, — тобто залучення на договірній основі надавачів до надання конкретних послуг та сплату за них, шляхом компенсації їхньої вартості з коштів місцевого бюджету. Цей механізм передбачений Законом України «Про соціальні послуги» (ст. 26) та реалізується ОМС відповідно до Порядку, затвердженого Постановою КМУ №450 «Деякі питання надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення» від 1 червня 2020 року.

Відповідно до Порядку, організація надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення відбувається в кілька етапів:

Прийняття рішення уповноваженим на це органом системи надання соціальних послуг у громаді (наприклад, структурним підрозділом з питань соціального захисту населення) **про проведення конкурсу на надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів**. Це має бути зроблено не пізніше 1 березня відповідного

бюджетного періоду або не пізніше 30 календарних днів після внесення змін до відповідного бюджету. Рішення має містити умови проведення конкурсу, опис предмету соціального замовлення (перелік та орієнтовна чисельність отримувачів соціальних послуг, які планується закупити) та іншу інформацію, істотну для організації проведення конкурсу.

Оголошення конкурсу. Оголошення має містити умови конкурсу, вимоги до конкурсної пропозиції, перелік документів та іншу суттєву інформацію.

Подання конкурсних пропозицій надавачами соціальних послуг, які виявили намір взяти в ньому участь. Згідно з Порядком, на це виділяється 20 днів з дати оприлюднення оголошення про конкурс.

Проведення конкурсу. Для організації та проведення конкурсу уповноважений орган має створити конкурсну комісію у складі не менше п'яти осіб. Комісія розглядає пропозиції та відбирає переможця конкурсу. Члени конкурсної комісії здійснюють свої повноваження на громадських засадах. При оцінці враховуються такі критерії: відповідність учасника критеріям діяльності надавачів соціальних послуг; його фінансовий стан, зокрема відсутність заборгованості; планова кількість отримувачів соціальних послуг; вартість соціальних послуг, що надаватимуться. За кожним з критеріїв виставляється оцінка в балах. Переможцем стає той надавач, чия конкурсна пропозиція набрала найбільше балів.

Укладення договору про надання соціальних послуг. Конкурсна комісія інформує про результати організацію, що перемогла у конкурсі. З нею укладається договір на строк до трьох років (відповідно до стратегічного середньострокового планування). Він має містити такі істотні умови: перелік, обсяг, зміст соціальних послуг, вимоги до якості, строки надання; перелік категорій отримувачів соціальних послуг, які мають право на їх отримання відповідно до умов договору, та їх гранична чисельність; порядок направлення отримувачів соціальних послуг до надавача соціальних послуг; обсяг компенсації за надані послуги та інші пункти, що визначають права, обов'язки й відповідальність сторін договору.

Надання соціальних послуг організацією-надавачем, з якою було заключено договір. Власне на цьому основному етапі відбувається надання послуг недержавною організацією, згідно з укладеним договором, тим отримувачам, яких направлятиме до неї структурний підрозділ з питань соціального захисту населення. Всі послуги мають надаватися відповідно до чинних державних стандартів.

Подання звітності про надання послуги та компенсація їх вартості надавачу. Організація-надавач подає структурному підрозділу з питань соцзахисту (чи іншому підрозділу ОМС, який виступив замовником послуг згідно з договором) звіт про надання послуг, що містить інформацію про фактично наданий обсяг послуг. На підставі акта здавання-приймання наданих соціальних послуг замовник соціальних послуг перераховує кошти компенсації на рахунок надавача соціальних послуг до 10 числа місяця, наступного за місяцем подання звітності замовнику.

Проведення моніторингу надання соціальних послуг та оцінка їх якості. Структурний підрозділ з питань соцзахисту, за участю надавача соціальних послуг, проводить моніторинг їх надання та оцінку якості. Для цього підрозділ може залучати третіх осіб, про що він має письмово повідомити надавачу не пізніше ніж через 10 календарних днів з дати прийняття такого рішення. Моніторинг надання та оцінка якості соціальних послуг проводиться відповідно до Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 року № 449.

ОМС також можуть закуповувати соціальні послуги у недержавних організацій, використовуючи й інший, дещо простіший механізм, а саме — **публічні закупівлі**, який, втім, має свою специфіку. Цей механізм передбачає використання авторизованих цифрових платформ (однією з найбільш вживаних є ProZorro). При цьому вибір надавача послуги здійснюється у форматі редукування, коли переможцем стає той, хто пропонує її надання за найнижчою ціною. Тобто саме ціна є вирішальним фактором при виборі замовника.

Щоб взяти участь у торгах, потенційному виконавцю послуг необхідно зареєструватися на платформі. Процес регулюється Законом «Про публічні закупівлі».

ОМС може використати одну з авторизованих цифрових платформ для здійснення публічних закупівель за умови, якщо вартість послуг дорівнює або перевищує 200 тис. грн. У разі здійснення закупівель послуг, вартість яких не перевищує 50 тис. грн, ОМС як замовник повинен дотримуватися принципів здійснення публічних закупівель та *може* використовувати цифрову платформу системи закупівель (але може обійтися і без її використання). У такому разі, відповідно до ст. 10 Закону «Про публічні закупівлі», замовник обов'язково оприлюднює на цифровій платформі звіт про договір про закупівлю, що був укладений без використання платформи.

Планування публічних закупівель ОМС здійснюється шляхом складання річного плану на підставі наявної потреби у закупівлі послуг, який, зокрема, має містити назву предмета закупівлі (у цьому випадку — соціальних послуг), а також розмір бюджетного призначення та/або очікувану вартість предмета закупівлі.

Іншим законодавчо-передбаченим механізмом, який ОМС можуть використовувати для залучення недержавних організацій до надання соціальних послуг, є різні **конкурси соціальних проєктів**. З попередніми механізмами їх об'єднує *конкурсний, конкурентний* характер. Втім, сама процедура проведення таких конкурсів суттєвим чином відрізняється та має кілька різних форматів.

Так, конкурси проєктів можуть бути організовані ОМС в рамках процесу **громадського бюджетування**. Цей механізм передбачає, що певна визначена частка коштів місцевого бюджету (так званий **громадський бюджет або «бюджет участі»**) може бути використана для фінансування заходів, проєктів та надання послуг, запропонованих та обраних безпосередньо самими мешканцями та мешканками громади. Таким чином люди, що проживають у громаді, долучаються до прийняття рішень щодо використання бюджетних коштів шляхом прямого волевиявлення. Сам механізм місцевих ініціатив передбачається Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», який надає мешканцям право брати участь у процесі розроблення та ухвалення рішень щодо питань місцевого значення.

Автори проєктів/ініціатив самі можуть обирати напрямок своєї діяльності, послуги, які б вони хотіли надати, їх обсяг та цільову групу отримувачів. Проєкти, що подаються на такі конкурси, можуть стосуватися широкої тематики питань, а не лише соціальної сфери. Так, поданий на конкурс «бюджету участі» проєкт, пов'язаний з наданням певної соціальної послуги локальною НУО, може конкурувати з проєктом щодо ремонту дитячого майданчика в одному з мікрорайонів міста. При цьому, в таких конкурсах проєктів може бути кілька переможців, а не один, як це передбачено у механізмі соціального замовлення.

«Бюджет участі» та подібні механізми конкурсного відбору місцевих ініціатив функціонують на підставі окремих положень про громадський бюджет («бюджет участі»), що приймаються ОМС громад. В організації цього процесу ОМС можуть спиратися на

«Методичні рекомендації щодо механізмів участі громадськості у бюджетному процесі на місцевому рівні», затверджені Наказом Міністерства фінансів №94 від 3 березня 2020 року, що

містять рекомендації зокрема і щодо впровадження механізму громадського бюджету.

Втілення подібного конкурсу проєктів також передбачає кілька етапів: ОМС громади розробляє та затверджує нормативно-правову базу, зокрема приймає рішення про запровадження громадського бюджету, а також обирає цифрову платформу для голосування; у визначені терміни мешканці громади (та їхні громадські об'єднання) готують та подають на конкурс свої проєкти на умовах, які були визначені рішеннями місцевої ради; після завершення терміну подачі проєктів відбувається їх оцінка і приймається рішення про допущення чи недопущення проєктів до голосування; через обрану цифрову платформу відбувається саме голосування за проєкти, взяти участь в якому може кожен мешканець та мешканка громади; причому дозволяється голосувати не за один проєкт, а за кілька (наприклад, за два чи за три); всі голоси підсумовуються та відображаються в електронній системі; ті проєкти, які набрали найбільше голосів, фінансуються з місцевого бюджету з наступного року; в наступному році відбувається реалізація проєктів-переможців.

Конкурси соціальних проєктів можуть бути реалізовані й за іншими механізмами, передбаченими чинним законодавством. Так, відповідно до українського законодавства, **ОМС можуть фінансово підтримувати статутну діяльність громадських організацій**, що здійснюють її на території громади. Така підтримка може виявлятися у наданні на безповоротній основі коштів з місцевих бюджетів на **статутну діяльність певних організацій в цілому або конкретних заходів чи проєктів, які вони реалізують.**

Це регулюється Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. 28), «Про громадські об'єднання» (ст. 23), «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок

Чорнобильської катастрофи», а також Постановою КМУ №1049 від 12 жовтня 2011 року «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проєктів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка». Щоб ОМС могли виділяти таким чином кошти для НУО, як в усіх попередніх випадках, це має бути передбачено у відповідних місцевих цільових програмах/програмі.

Порядок проведення конкурсу, передбачений Постановою КМУ №1049, рекомендується застосовувати ОМС під час визначення

проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання яких надається фінансова підтримка за рахунок коштів місцевих бюджетів. Організатором конкурсу виступає місцевий орган виконавчої влади, що є розпорядником бюджетних коштів та/або відповідальним виконавцем бюджетної програми.

Організатором може бути й безпосередньо структурний підрозділ з питань соціального захисту населення.

До початку конкурсу організатор затверджує текст оголошення про його проведення, в якому зазначаються **пріоритетні завдання**, що відповідають місцевій програмі/програмам, на виконання яких повинні спрямовуватися проекти/заходи, розроблені учасниками конкурсу. До кожного із завдань має надаватися більш конкретний перелік видів діяльності. Наприклад, пріоритетне завдання може бути сформульоване як «розвиток надання соціальних послуг для осіб з інвалідністю», а серед видів діяльності може бути зазначено «надання конкретних послуг», як-от соціальна адаптація, денний догляд, фізичний супровід тощо. Забезпечення статутної діяльності організацій соціального спрямування (наприклад, організацій, що представляють інтереси осіб з інвалідністю) так само може бути зазначене окремим пріоритетним завданням. Проведення заходів, передбачених статутом організації, може бути зазначено серед видів діяльності.

Окрім того, оголошення має містити: вимоги до конкурсної пропозиції; граничний обсяг фінансування однієї програми (проекту, заходу) за рахунок бюджетних коштів; перелік статей витрат, визначений організатором конкурсу. Для участі в конкурсі інститути громадянського суспільства подають конкурсні пропозиції у строк, визначений в оголошенні про проведення конкурсу. Організатор конкурсу утворює конкурсну комісію у складі не менше п'яти осіб. Члени конкурсної комісії здійснюють свої повноваження на громадських засадах. Конкурс проводиться шляхом оцінювання поданих конкурсних пропозицій від інститутів громадянського суспільства (насамперед — на відповідність запланованих заходів пріоритетним завданням та цілям відповідної місцевої програми), формування рейтингу конкурсних пропозицій та визначення переможців конкурсу відповідно до рейтингу та обсягу бюджетних коштів для надання фінансової підтримки для виконання проектів/заходів. Організатор конкурсу укладає договори з організаціями-переможцями щодо надання фінансової підтримки для реалізації зазначених у пропозиції заходів/проектів, а також пізніше здійснює моніторинг їх виконання. Громадські організації, що отримують таку

фінансову підтримку, включаються до мережі розпорядників і одержувачів коштів місцевого бюджету та зобов'язані подавати звіти про цільове використання цих коштів щорічно, не пізніше ніж до 25 січня року, наступного за тим, у якому організація отримувала фінансову підтримку.

Слід зазначити, що, відповідно до Порядку, затвердженого Постановою КМУ №1049, **громадські організації можуть отримувати фінансову підтримку на свою діяльність не лише з коштів місцевих бюджетів, але й за рахунок коштів обласного та державного бюджетів.** ОМС, що зацікавлені у залученні організацій неурядового сектору до розвитку соціальних послуг у своїй громаді, можуть також інформувати громадські організації щодо всіх доступних для них можливостей отримання фінансування. Проте, щоб отримати фінансову підтримку з обласного бюджету, організація має здійснювати свою проєктну діяльність не в одній або кількох громадах, а у більш як половині районів області; щоб отримати фінансування з коштів державного бюджету — на території не менш як однієї третьої областей України.

Так, деякі НУО, а саме **громадські об'єднання ветеранів війни, також можуть отримати фінансову підтримку для своєї діяльності безпосередньо з коштів державного бюджету,** передбачених за бюджетною програмою «Заходи з формування позитивного образу ветеранів війни, виготовлення бланків посвідчень та нагрудних знаків, розвитку ветеранського руху, вшанування пам'яті Захисників та Захисниць України». Це регулюється Постановою КМУ № 263 від 8 березня 2024 року «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з формування позитивного образу ветеранів війни, виготовлення бланків посвідчень та нагрудних знаків, розвитку ветеранського руху, вшанування пам'яті Захисників та Захисниць України, та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України».

Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем цієї бюджетної програми є Міністерство у справах ветеранів (далі — Мінветеранів). Бюджетні кошти використовуються Мінветеранів у межах відповідних бюджетних призначень, установлених законом про Державний бюджет України на відповідний рік.

Одним із напрямків використання бюджетних коштів за цією програмою є **«фінансова підтримка громадських об'єднань ветеранів війни для виконання проєктів за результатами**

конкурсу». Згідно з Постановою, цей конкурс має проводитись відповідно до вимог порядку проведення конкурсу, затвердженого вже згаданою Постановою КМУ від 12 жовтня 2011 року № 1049.

Отримати фінансову підтримку за цим напрямком можуть ті громадські об'єднання ветеранів війни, проекти яких спрямовані на виконання пріоритетних завдань, визначених Мінветеранів.

Отож, якщо в рамках відповідного року серед цих завдань є такі, що пов'язані із соціальним захистом ветеранів, зокрема із забезпеченням надання певних соціальних послуг та психологічної підтримки, то НУО, що представляють інтереси ветеранів, можуть отримати фінансування на проекти такого спрямування. Звісно, це можуть бути і такі проекти, що безпосередньо не передбачають надання певної соціальної послуги, але, наприклад, передбачають проведення необхідних ремонтних робіт для забезпечення безбар'єрності приміщення в громаді, у якому ветеранам та членам їхніх сімей планується надавати психологічну підтримку, або ж закупівлю спеціалізованого транспорту для перевезення осіб з інвалідністю, що буде використовуватися у громаді.

Отримання фінансової підтримки за рахунок бюджетних коштів за цією програмою так само передбачає звітування громадськими об'єднаннями ветеранів про виконання проекту згідно з вимогами Порядку, затвердженого Постановою КМУ від 12 жовтня 2011 року № 1049, а також публічним представленням його результатів. Мінветеранів як головний розпорядник бюджетних коштів здійснює контроль за їх цільовим використанням, моніторинг, а також поточне та фінальне оцінювання проектів.

Отримати підтримку на свою діяльність з коштів державного бюджету також можуть і громадські об'єднання осіб з інвалідністю. Порядок використання цих коштів затверджений Постановою КМУ № 70 від 27 січня 2023 року «Деякі питання надання фінансової підтримки громадським об'єднанням осіб з інвалідністю». Це кошти, передбачені у державному бюджеті за програмою «Соціальний захист осіб з інвалідністю» за напрямом **«фінансова підтримка громадських об'єднань для надання соціальних послуг особам з інвалідністю».** Мінсоцполітики є головним розпорядником коштів за цією бюджетною програмою, а Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю — відповідальним виконавцем, розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня та організатором конкурсу з визначення проектів, що подаються громадськими організаціями. Відповідно, взяти участь у конкурсі на отримання коштів може громадське об'єднання осіб з інвалідністю (загальнонаціонального

рівня або ж обласний осередок такого об'єднання), що внесене до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, а також до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, і надає особам з інвалідністю соціальні послуги, що відповідають затвердженим, відповідно до законодавства, державним стандартам соціальних послуг, а також відповідає іншим критеріям, визначеним п. 3 Порядку.

За результатами конкурсу, що проводиться в порядку, визначеному вже згаданою Постановою КМУ від 12 жовтня 2011 року № 1049, бюджетні кошти спрямовуються на підтримку громадських об'єднань для надання соціальних послуг особам з інвалідністю для виконання загальнодержавних проєктів, **з урахуванням визначених Мінсоцполітики пріоритетних напрямів**, що містять перелік соціальних послуг, спрямованих на соціалізацію та інтеграцію осіб з інвалідністю. Тобто громадське об'єднання не може за цією програмою отримати кошти на надання соціальних послуг, що не були визначеними профільним міністерством як пріоритетні завдання. Процедура проведення конкурсу за Постановою № 1049 в загальних рисах вже була описана вище; детальніше з аспектами проведення цього конкурсу можна ознайомитися з тексту Постанови КМУ № 70 від 27 січня 2023 року. Закупівля послуг у об'єднань-переможців конкурсу за рахунок бюджетних коштів здійснюється в установленому законом порядку. Громадські об'єднання, які отримали фінансову підтримку, мають звітуватися щодо використаних коштів перед Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю. Моніторинг ефективності виконання проєктів та контроль за використанням бюджетних коштів здійснюється Фондом, а НССС здійснює моніторинг за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг.

Ще одним механізмом, що існує в законодавстві і може використовуватися для залучення недержавних організацій у сфері соціальних послуг, є **державно-приватне партнерство**. Цей механізм згадується як в Законі «Про соціальні послуги», так і в Законі «Про державно-приватне партнерство», де у ст. 4 серед сфер застосування державно-приватного партнерства згадується «надання соціальних послуг, управління соціальною установою, закладом». Згідно із Законом «Про державно-приватне партнерство» державно-приватне партнерство — це співробітництво між державою або громадою в особі державних органів/ОМС та юридичними особами, *крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій*, що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому Законом

та відповідає ознакам державно-приватного партнерства, а саме: створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт та технічне переоснащення) об'єкта державно-приватного партнерства та/або управління (користування, експлуатація, технічне обслуговування) таким об'єктом; довготривалість відносин (від 5 до 50 років); передача приватному партнеру частини ризиків у процесі здійснення державно-приватного партнерства; внесення приватним партнером інвестицій в об'єкт державно-приватного партнерства.

Згідно із Законом «Про державно-приватне партнерство», всі інвестиційні проекти, що відповідають ознакам державно-приватного партнерства, мають бути реалізовані лише із застосуванням вимог цього Закону. Державним партнером у договорі одночасно можуть виступати декілька органів державної влади та/або ОМС. Визначення приватного партнера має відбуватися на конкурсних засадах.

Цей механізм, як можна бачити з його опису, не призначений для використання у процесі закупівлі соціальних послуг чи підтримки проєктів, пов'язаних безпосередньо з їх наданням. Проте механізм державно-приватного партнерства може застосовуватися ОМС для реалізації інфраструктурного проєкту в громаді, пов'язаного з покращенням об'єктів нерухомого майна, які можуть бути використані для надання соціальних послуг. Наприклад, комунальною установою-надавачем соціальних послуг. Адже об'єкт нерухомості, переданий в рамках договору для реконструкції чи капітального ремонту, не переходить у власність до приватного партнера і підлягає поверненню партнеру в особі ОМС після припинення дії договору. Окрім того, якщо в громаді, до прикладу, є надавач соціальних послуг, що належить до приватного сектору або є неурядовою організацією, така юридична особа може виступити приватним партнером і заключити договір на користування об'єктом і використовувати його приміщення для надання соціальних послуг (зокрема, після проведення необхідних ремонтних робіт).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Бортнік, С., Сєвідова, І. (2023). Забезпечення організаційно-правових умов фінансування соціальної сфери України. *Право і безпека*, № 3 (90). с. 9-20.
2. Гацко, В., Савісько, М., Петринка, Х. (2023). Управління на основі даних в територіальних громадах: проблеми та рішення. Київська школи економіки. Режим доступу: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/09/Zapiska.-Upravlinnya-na-osnovi-danih..pdf>
3. Грубляк, О., Жаворонок, А. (2024). Особливості фінансування соціальних послуг в умовах децентралізації. *Наукові інновації та передові технології*, № 2 (30). с. 783-795.
3. Дащаківська, О., Криницька, І., & Максименко, К. (2021). Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 1. Соціальне планування та розвиток послуг. (Посібник).
4. Дащаківська, О., Стельмах, С., & Максименко, К. (2021). Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 2. Ведення випадку та міжвідомча взаємодія. (Посібник).
5. Смельяненко, Л., Федулова, Л. (2021). Децентралізація в сфері соціальної політики в регіонах України. *Економіка та держава*, №4. Збірник аналітичних записок «Стан секторальних політик». Асоціація міст України. Режим доступу: https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/zbirnyk_analitychnyh_zapysok2.pdf
6. Кісь, Р., Балаян, О. (2021). Законодавство, що регулює надання соціальних послуг в Україні та шляхи його удосконалення. Режим доступу: <https://caritas.ua/wp-content/uploads/2022/09/analitch-nuj-zvit-zakonodavstvo-final.pdf>
7. Ломоносова, Н., Хелашвілі, А., Назаренко, Ю. (2024). Соціальні послуги для ветеранів та ветеранок у громадах: виклики та потреби. Аналітичний центр Cedos & Правозахисний центр «Принцип». Режим доступу: https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/soczposlugy_digital.pdf
8. Механізми забезпечення аутсорсингу соціальних послуг на прикладі соціального замовлення. (2023). Асоціація міст України. Режим доступу: https://auc.org.ua/sites/default/files/library/44_soczah_2023_metod_2.pdf

9. Розвиток та забезпечення надання соціальних послуг на рівні громади: роз'яснення для керівників органів місцевого самоврядування відповідно до чинного законодавства (2020).

Міністерство соціальної політики України. Режим доступу: <https://bit.ly/44UWJYJ>

10. Соціальне замовлення: можливості впровадження в Україні. (2020). ГО «КримСОС». Режим доступу: <https://krymsos.com/wp-content/uploads/2021/07/doslidzhennya-soczialne-zamovlennya-mozhlyvos-ti-vprovadzheniya-v-ukrayini.pdf>

Основні нормативні акти, що регулюють надання соціальних послуг **Міжнародні акти**

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод
2. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання
3. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю
4. Європейська соціальна хартія (переглянута)
5. Декларація з проблем старіння
6. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми
7. Європейська декларація по охороні психічного здоров'я
8. Принципи ООН по відношенню до людей похилого віку

Вітчизняне законодавство

9. Сімейний кодекс України
10. Цивільний кодекс України
11. Закон України «Про соціальні послуги»
12. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»
13. Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»
14. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»
15. Закон України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк»
16. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»
17. Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»
18. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»
19. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»

20. Указ Президента України від 29.01.2021 № 30/2021 «Про деякі заходи щодо забезпечення права громадян на якісні та безпечні соціальні послуги»
21. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772 «Про затвердження Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю»
22. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957 «Про затвердження Типового положення про психоневрологічний інтернат»
23. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 978 «Деякі питання соціального захисту дітей з інвалідністю»
24. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 587 «Про організацію надання соціальних послуг» (Порядок організації надання соціальних послуг)
25. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2019 № 576 «Порядок надання соціальних послуг особам з інвалідністю та особам похилого віку, які страждають на психічні розлади»
26. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 427 «Деякі питання здійснення контролю за додержанням вимог Закону України "Про соціальні послуги" (Порядок здійснення контролю)
27. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 428 "Про затвердження Порядку регулювання тарифів на соціальні послуги"
28. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 429 «Про затвердження Порядку установлення диференційованої плати за надання соціальних послуг»
29. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 449 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг»
30. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 450 «Деякі питання надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення»
31. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 177 «Деякі питання діяльності центрів надання соціальних послуг» (Типове положення про центр надання соціальних послуг)
32. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2009 р. № 1417 «Деякі питання діяльності територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) (Типове положення про територіальний центр соціального обслуговування)
33. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 «Про затвердження критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг»
34. Наказ Міністерства соціальної політики України від 19.04.2023 № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно - територіальної одиниці/ територіальної громади у

соціальних послугах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11.07.2023 за № 1169/40225

35. Наказ Міністерства соціальної політики України від 27.12.2013 № 904 «Про затвердження Методичних рекомендацій з проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг»

36. Наказ Міністерства соціальної політики України від 16.06.2020 № 419 «Про затвердження Методики обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї для надання соціальних послуг»

37. Наказ Міністерства соціальної політики України від 23.06.2020 № 429 «Про затвердження Класифікатора соціальних послуг»

40. Наказ Міністерства соціальної політики України від 17.08.2017 № 1325 «Про затвердження форм документів, необхідних для надання соціальних послуг громадянам похилого віку, особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю»

38. Наказ Міністерства соціальної політики України від 16.11.2020 № 769 «Про затвердження форм документів, необхідних для надання соціальних послуг»

39. Наказ Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173 «Про затвердження Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями/підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів»

40. Наказ Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 «Про затвердження Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення»

41. Наказ Міністерства соціальної політики України від 26.11.2018 № 1778 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації працетерапії для громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю в закладах/установах системи соціального захисту населення;

42. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.10.2007 № 623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю, дитини з інвалідністю та Порядку їх складання»

43. ДБН В.2.2-18:2007. Заклади соціального захисту населення

44. ДБН В.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд

Система надання соціальних послуг [Текст]: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення» галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення спеціальності П10 Соціальна робота і консультування денної та заочної форм навчання / уклад. Я.М.Мартинюк. Луцьк : відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2025. 60 с.

Комп'ютерний набір та верстка: Я.М.Мартинюк

Редактор Я.М.Мартинюк

Підписано до друку _____ 2021 р. Формат 60x84/16. Папір офс.
Гарн. Times New Roman. Ум. друк. арк. 3,25.
Тираж 50 прим.

Відділ іміджу та промоції
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75
ЛНТУ